

Міністерство освіти і науки України
Національний технічний університет
«Дніпровська політехніка»
Навчально-науковий інститут економіки
Факультет менеджменту
Кафедра прикладної економіки, підприємництва та публічного управління

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
кваліфікаційної роботи ступеня бакалавра

Здобувача вищої освіти ВЯТКІНОЇ Олени Андріївни

академічної групи 281-21з-1

спеціальності 281 Публічне управління та адміністрування

спеціалізації за освітньою-професійною програмою Публічне управління та адміністрування

на тему «Перспективи розвитку та удосконалення ДПП в Україні в сучасних умовах»

Керівники	Прізвище, ініціали	Оцінка за шкалою		Підпис
		рейтинговою	інституційною	
кваліфікаційної роботи				
розділів:				
Рецензент				
Нормоконтролер				

Дніпро
2025

ЗАТВЕРДЖЕНО:завідувач кафедри
прикладної економіки,
підприємництва та публічного
управлінняО. Г. Вагонова

« 28 » квітня 2025 року

ЗАВДАННЯ

на кваліфікаційну роботу

ступеня бакалавраздобувача вищої освіти Вяткіної О. А. академічної групи 281-21з-1спеціальності 281 Публічне управління та адмініструванняспеціалізація за освітньо-професійною програмою Публічне управління та адмініструванняна тему «Перспективи розвитку та удосконалення державно-приватного партнерства в Україні в сучасних умовах»затверджену наказом ректора НТУ «Дніпровська політехніка» від 06.05.2025 р. № 348/с

Розділ	Зміст	Термін виконання
Теоретичний	Розкрити еволюцію теоретичних підходів до тлумачення сутності державно-приватного партнерства та окреслити основні концептуальні підходи до його визначення. Дослідити інституційну природу державно-приватного партнерства та принципи його функціонування у системі публічного управління. Проаналізувати стан нормативно-правового регулювання державно-приватного партнерства в Україні.	28.04.2025 р.
Аналітичний	Здійснити огляд та узагальнення зарубіжного досвіду реалізації державно-приватного партнерства у публічному секторі. Визначити ключові тенденції розвитку державно-приватного партнерства в Україні в контексті сучасних соціально-економічних викликів. Оцінити практичний досвід реалізації проєктів державно-приватного партнерства на рівні територіальних громад на прикладі м. Дніпра.	
Прикладний	Обґрунтувати стратегічні напрями розвитку державно-приватного партнерства в Україні з урахуванням потреб суспільства та можливостей держави. Сформулювати пропозиції щодо вдосконалення правового механізму реалізації державно-приватного партнерства. Запропонувати інструменти фінансового стимулювання та підтримки проєктів державно-приватного партнерства в Україні.	15.06.2025 р.

Завдання видано _____
(підпис керівника)Вікторія ЛЮЛА
(ініціали та прізвище)Дата видачі 28.04.2025 р.Дата подання до екзаменаційної комісії 16.06.2025 р.Прийнято до виконання _____
(підпис здобувача вищої освіти)Олена ВЯТКІНА
(ініціали та прізвище)

РЕФЕРАТ

Пояснювальна записка кваліфікаційної роботи бакалавра на тему «Перспективи розвитку та удосконалення ДПП в Україні в сучасних умовах».

Бакалаврська робота 67 сторінок, 7 рисунків, 11 таблиць, 73 джерел.

ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНЕ ПАРТНЕРСТВО, ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ, ПУБЛІЧНО-ПРИВАТНА ВЗАЄМОДІЯ, ФОРМИ СПІВПРАЦІ ДЕРЖАВИ І БІЗНЕСУ, СТРАТЕГІЧНЕ ПАРТНЕРСТВО, РОЗВИТОК, УДОСКОНАЛЕННЯ

Об'єкт дослідження – суспільні відносини, що виникають у контексті реалізації державно-приватного партнерства.

Предмет дослідження – перспективи удосконалення та розвитку державно-приватного партнерства в Україні.

Мета роботи: проаналізувати сучасний стан державно-приватного партнерства в Україні, визначити основні проблеми та перспективи його розвитку, а також розробити рекомендації щодо удосконалення механізмів державно-приватного партнерства в сучасних умовах.

Методи дослідження – метод наукового узагальнення і систематизації, статистичний, аналітичний, графічний методи.

Отримані результати. У першому розділі визначено теоретико-методологічні засади державно-приватного партнерства.

У другому розділі проведено аналіз сучасного стану реалізації державно-приватного партнерства на основі розгляду зарубіжного та вітчизняного досвіду.

У третьому розділі визначено напрями розвитку та удосконалення державно-приватного партнерства в Україні.

Сфера практичного застосування результатів роботи – практична діяльність органів державної влади та органів місцевого самоврядування.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА.....	9
1.1. Еволюція понятійного апарату та підходів до трактування сутності державно-приватного партнерства.....	9
1.2. Інституційні характеристики та принципи реалізації державно- приватного партнерства.....	13
1.3. Нормативно-правове забезпечення розвитку державно- приватного партнерства в Україні.....	18
РОЗДІЛ 2 СТАН РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА В СИСТЕМІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ.....	20
2.1. Зарубіжний досвід реалізації державно-приватного партнерства в публічному управлінні.....	20
2.2. Тенденції розвитку державно-приватного партнерства в Україні.....	27
2.3. Практика державно-приватного партнерства на рівні територіальної громади (на прикладі м. Дніпра).....	31
РОЗДІЛ 3 НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ТА УДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНО- ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА В УКРАЇНІ.....	35
3.1. Стратегічні пріоритети розвитку державно-приватного партнерства в сучасних умовах.....	35
3.2. Удосконалення правового механізму реалізації державно- приватного партнерства.....	42
3.3. Механізми фінансового стимулювання та підтримки державно- приватного партнерства.....	48
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ.....	53
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	57
ДОДАТКИ.....	68

ВСТУП

Актуальність теми. У сучасному світі сфера державно-приватного партнерства відіграє провідну роль у розвитку багатьох країн. Внаслідок суттєвих соціально-політичних змін у світі спостерігається активізація державно-приватних відносин. У сучасних умовах та у період повоєнного відновлення України важливого значення набуває співробітництво влади та бізнесу для підвищення якості життя населення та зміцнення соціально-економічної стабільності.

Актуальність дослідження обумовлена передусім тим, що з урахуванням потреб широкого застосування державно-приватного партнерства як одного з драйверів забезпечення економічного розвитку, а також існуючих перешкод його ефективного функціонування в Україні, питання удосконалення механізмів регулювання державно-приватного партнерства потребує особливої уваги. Запровадження дієвих механізмів стимулювання та підтримки державно-приватного партнерства сприятимуть підвищенню зацікавленості та залучення до співпраці з державою вітчизняних та зарубіжних приватних партнерів.

Дослідження також має на меті визначення шляхів розвитку державно-приватного партнерства в Україні. Враховуючи особливості державно-приватного партнерства як інструменту соціально-економічного відновлення, рекомендації щодо перспективних напрямів його застосування можуть бути розглянуті та використані при підготовці стратегій розвитку територіальних громад на довгостроковий період.

У сукупності вищевикладене зумовило вибір теми кваліфікаційної роботи, її актуальність, мету та завдання, а саме: «Перспективи розвитку та удосконалення державно-приватного партнерства в Україні в сучасних умовах».

Мета роботи: проаналізувати сучасний стан державно-приватного партнерства в Україні, визначити основні проблеми та перспективи його розвитку, а також розробити рекомендації щодо удосконалення механізмів державно-приватного партнерства в сучасних умовах.

Для досягнення зазначеної мети були поставлені і вирішені наступні завдання:

1. Розкрити еволюцію теоретичних підходів до тлумачення сутності державно-приватного партнерства та окреслити основні концептуальні підходи до його визначення.

2. Дослідити інституційну природу державно-приватного партнерства та принципи його функціонування у системі публічного управління.

3. Проаналізувати стан нормативно-правового регулювання державно-приватного партнерства в Україні та виявити основні законодавчі проблеми.

4. Здійснити огляд та узагальнення зарубіжного досвіду реалізації державно-приватного партнерства у публічному секторі.

5. Визначити ключові тенденції розвитку державно-приватного партнерства в Україні в контексті сучасних соціально-економічних викликів.

6. Оцінити практичний досвід реалізації проєктів державно-приватного партнерства на рівні територіальних громад на прикладі м. Дніпра.

7. Обґрунтувати стратегічні напрями розвитку державно-приватного партнерства в Україні з урахуванням потреб суспільства та можливостей держави.

8. Сформулювати пропозиції щодо вдосконалення правового механізму реалізації державно-приватного партнерства.

9. Запропонувати інструменти фінансового стимулювання та підтримки проєктів державно-приватного партнерства в Україні.

Об'єкт дослідження – суспільні відносини, що виникають у контексті реалізації державно-приватного партнерства.

Предмет дослідження – перспективи удосконалення та розвитку державно-приватного партнерства в Україні.

Методи дослідження. Вирішення поставлених у роботі завдань проводились із застосуванням загальнонаукових та спеціальних методів, а саме:

1) метод наукового узагальнення і систематизації – при виконанні дослідження теоретико-методологічних засад державно-приватного партнерства;

2) статистичний метод – при виконанні аналізу сучасного стану здійснення державно-приватного партнерства в Україні;

3) аналітичний – при визначенні теоретико-прикладних аспектів здійснення державно-приватного партнерства, обґрунтуванні перспективних напрямів розвитку державно-приватного партнерства, розробці рекомендацій щодо удосконалення механізмів державно-приватного партнерства;

4) графічний – для наочного зображення теоретичного матеріалу і схематичного зображення практичних результатів роботи.

Практична цінність одержаних результатів (сфера використання результатів роботи): полягає в тому, що розроблені практичні рекомендації можуть бути застосовані при підготовці проєктів державно-приватного партнерства та стратегій розвитку територіальних громад, розробленні державної стратегії розвитку державно-приватного партнерства та програм розвитку державно-приватного партнерства у різних секторах економіки. Практичне значення мають такі результати: визначення перспективних напрямів розвитку державно-приватного партнерства; розроблення рекомендацій щодо удосконалення правового механізму, механізмів фінансового стимулювання та підтримки державно-приватного партнерства.

Апробація результатів роботи здійснена на 80-й студентській науково-технічній конференції «Тиждень студентської науки – 2025». Тези на тему «Державно-приватне партнерство як інструмент взаємодії влади та бізнесу в процесі повоєнної відбудови України» [12].

Структура роботи. Кваліфікаційна робота бакалавра складається з вступу, трьох розділів, основних висновків, списку використаних джерел (73). Текстова частина викладена на 67 сторінках, проілюстрована на 7 рисунках, в 11 таблицях.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА

1.1. Еволюція понятійного апарату та підходів до трактування сутності державно-приватного партнерства

На сучасному етапі відбувається активний розвиток державно-приватного партнерства як інструменту взаємодії держави та бізнесу для ефективного вирішення соціально-економічних проблем в цілому. Слід відзначити, що зв'язок приватного сектору та держави сягає своїм корінням у давні часи, історію якого можна прослідкувати ще з епохи стародавнього Риму і Греції, та інших країн. У ті часи держава передавала свої повноваження приватним структурам за винагороду з метою виконання суспільно-важливих завдань. Термін «концесія» вживався в країнах Європи ще в Середні віки, який означав передачу об'єктів державної власності приватним особам [7, 121].

На початку 21 століття державно-приватне партнерство становить важливу складову економічного розвитку країн по всьому світу. Згідно з дослідженнями Світового банку, країни, які швидко розвиваються, наприклад, Китай, Індія, Мексика та Бразилія проявили найбільшу зацікавленість та активність у використанні переваг державно-приватного партнерства у практичній діяльності [7, 121]. Досвід розвинених країн світу свідчить про тенденцію посилення ролі державно-приватного партнерства як форми співпраці між бізнесом та державою, наприклад, в секторах соціальної інфраструктури, які мають важливе соціокультурне значення, а також є потенційно прибутковими [67, 406].

У наукових публікаціях з питань співпраці державного і приватного партнерів вживаються різні терміни «державно-приватне партнерство» і «публічно-приватне партнерство» [28, 13]. Варто зазначити, що у світовій

економічній літературі та практиці для позначення поняття партнерства держави і приватного сектору переважно застосовують термін «public-private partnership», тобто «публічно-приватне партнерство». У вітчизняному варіанті використовують термін «державно-приватне партнерство» [15, 177].

Термін «публічно-приватне партнерство» було закріплено комітетом ОЕСР з наукової і технологічної політики, який визначається як: будь-які офіційні відносини або домовленості на фіксований/нескінченний період часу між приватними та державними учасниками, у якому відбувається взаємодія обох сторін у процесі ухвалення рішення і співінвестування обмежених ресурсів, таких як гроші, персонал, устаткування й інформація для досягнення визначених цілей у певній сфері науки, технології та інновації [28, 14]. На противагу усталеному міжнародному терміну «публічно-приватне партнерство», українське законодавство оперує категорією «державно-приватне партнерство» [11, 98].

На думку науковиці К. М. Куркової, становлення усталеного терміну «державно-приватне партнерство» в українській правовій сфері обумовлене скоріше за все традиційно великою роллю держави в суспільних відносинах [38, 97]. Ю. В. Мех пояснює доцільне тлумачення поняття «public-private partnership» саме як «державно-приватне партнерство» зважаючи на суттєву відмінність та уникнення ототожнення державного і приватного секторів, куди віднесено підприємницькі товариства приватної власності, громадські організації, окремих фізичних осіб тощо [43, 508].

У науковій літературі існує багато визначень поняття «державно-приватне партнерство». Науковиця Н. І. Обушна розглядає державно-приватне партнерство як юридично обов'язковий контракт між особою приватного сектору та державним органом (чи органом місцевого самоврядування), за яким приватний партнер має зобов'язання щодо надання публічних послуг, для чого приватний сектор повинен

здійснювати інвестування певних власних ресурсів (технологічних, фінансових тощо), а також брати відповідальність щодо певних ризиків надання таких послуг [49, 146]. На думку Т. М. Безверхнюк, державно-приватне партнерство можна охарактеризувати як суспільний інститут, що охоплює сукупність неформальних та формальних правил, у рамках яких здійснюється спільна діяльність приватного сектору та державних органів влади на основі набору альтернатив взаємодії з метою задоволення потреб суспільства [56, 68].

У термінологічному словнику «Публічне управління» за заг. ред. В. С. Куйбіди, М. М. Білинської, О. М. Петроє поняття «державно-приватне партнерство» визначається як система відносин між приватними і державними партнерами, у процесі реалізації яких об'єднуються ресурси обох партнерів з відповідним розподілом відповідальності та ризиків між ними, для обопільно вигідного співробітництва на довготерміновій основі в межах реалізації проєктів, спрямованих на вирішення нагальних соціально-економічних проблем [60, 38]. Широке тлумачення сутності цього виду партнерства ґрунтується на різних ідеях, що покладені в основу взаємовідносин між приватним партнером і державою (табл. 1.1) [56, 66].

Таблиця 1.1

Ідеї та сутність державно-приватного партнерства

Ідея партнерства	Сутність ДПП
Ідея загальної створюваної вартості	Форма взаємодії між державним та приватним сектором тривалого характеру, в якому учасники виробляють продукти або надають послуги, що характеризуються поділом ризиків, витрат і доходів
Ідея договору і розподілу ризиків	Інституціональна форма взаємодії між державним та приватним сектором, які, маючи власні інтереси, працюють з метою досягнення спільної мети, в рамках якої сторони беруть на себе інвестиційні ризики на основі заздалегідь визначеної форми розподілу доходів і витрат
Ідея спільного фінансування та управління	Система, в якій громадська послуга чи приватне підприємство фінансується і управляється за допомогою партнерства між урядом і одним або кількома компаніями приватного сектору

Продовж. табл. 1.1

Акцент на порожній ніші, яку має заповнити ДПП	Ефективний інституційний засіб згладжування проявів фіаско ринку у формі залучення капіталу і встановлення спільної відповідальності в операціях між державними та приватними організаціями на умовах співробітництва
Форма реформи управління	Інноваційний інструмент взаємодії освітнього характеру, що передбачає передачу знань, передусім від бізнесу до уряду, покликаний змінити формат функціонування уряду
Моральне оновлення	Механізм, що дає змогу зробити державних менеджерів учасниками ринку
Перекладення ризику	Засіб боротьби з фіскальною напруженістю з боку уряду, а також інструмент обліку приватних інтересів
Зміна суспільних послуг	Адаптація адміністративних процедур і співвіднесення запитів працівників у формі створення партнерства
Розділення прав	Горизонтальний розподіл контролю: взаємини між бізнесом і державою видозмінюються через створення взаємодії і довіри, взаємовигідний поділ відповідальності, знань, ризиків, взаємні поступки і розв'язання суперечностей
Загальний термін	Відносини, що виникають між приватним сектором та державними органами, як правило, з метою залучення приватних ресурсів та/або знань для того, щоб сприяти створенню суспільних благ і надання суспільних послуг

Джерело: [56, 66]

Основними складовими механізму взаємодії приватних та державних партнерів є такі:

- встановлення завдань та цілей, що спільно вирішуються бізнесом та державою;
- визначення сфери і царини їх спільних інтересів;
- обґрунтування способів та форм їх співпраці;
- визначення обов'язків та прав кожної зі сторін як інституційної засади їх взаємодії;
- встановлення довіри та усвідомлення спільної відповідальності як принципи партнерства [56, 66].

Таким чином, у широкому розумінні державно-приватне партнерство являє собою систему відносин бізнесу та держави, яка набула широкого використання як інструмент муніципального, регіонального,

міжнародного, національного, соціального та економічного розвитку. У вузькому розумінні державно-приватне партнерство – це конкретні проекти, що виконуються спільно приватними компаніями та державними органами на об'єктах муніципальної та державної власності [17, 221].

1.2. Інституційні характеристики та принципи реалізації державно-приватного партнерства

Державно-приватне партнерство слугує механізмом довгострокових відносин та співробітництва між приватними та урядовими партнерами у сферах інвестицій, фінансів, організації, управління та інтелектуальних ресурсів. Ці відносини закріплюють у формі угоди стосовно реалізації і спільного фінансування проектів на визначений термін та розподілу ризиків, відповідальності і доходів з метою забезпечення сталого розвитку суспільства, підвищення ефективності та якості виробництва суспільно корисних благ [7, 120].

Мета державно-приватного партнерства полягає у поєднанні найкращих сторін приватного та державного секторів для взаємної вигоди, а різноманіття форм, видів і сфер застосування державно-приватного партнерства роблять його універсальним механізмом для виконання цілого ряду довготермінових завдань – від будівництва і розвитку інфраструктури до розробки та адаптації нових перспективних технологій [66, 35]. До головних ознак державно-приватного партнерства належать:

- забезпечення вищих техніко-економічних показників ефективності діяльності, ніж у випадку здійснення такої діяльності державним партнером без залучення приватного партнера;
- довгостроковість відносин (від 5 до 50 років);
- передача приватному партнеру частини ризиків у процесі здійснення державно-приватного партнерства;

- внесення приватним партнером інвестицій в об'єкти партнерства із джерел, не заборонених законодавством [50, 16].

У широкому розумінні під державно-приватним партнерством мають на увазі конструктивну взаємодію бізнесу та влади у різних сферах суспільного життя, зокрема в економіці, у культурі, політиці, науці тощо[56, 65]. Головні принципи, на основі яких здійснюється державно-приватне співробітництво представлено у табл. 1.2.

Таблиця 1.2

Основні принципи застосування та функціонування державно-приватного партнерства

Принцип	Сутність принципу
Прозорість	Надання органами влади повної інформації інвесторам, концесіонерам, усім заінтересованим сторонам
Змагальність	Створення рівних умов щодо залучення до партнерств для всіх потенційних приватних партнерів
Підзвітність	Відповідальність усіх партнерів перед громадськістю і взаємні зобов'язання, визначені в договірному порядку
Законність	Створення партнерств у формі, яка дозволяється чинним законодавством
Зрозумілість і передбачуваність	Зрозумілість формулювання умов партнерства, зокрема у відповідному договорі, забезпечення можливості їх виконання без суттєвих змін
Урахування специфіки	Формування партнерства з урахуванням особливих потреб певного регіону, галузі
Економічна та фінансова сталість	Урахування рівня споживання послуг, що створюються в результаті партнерства, і позитивних наслідків для розвитку економіки в цілому
Гнучкість	Забезпечення можливості швидкого реагування та врахування змін у середовищі, в якому діє партнерство
Рівність	Забезпечення доступу до послуг для соціально уразливих верств населення, зокрема бідних
Соціальне залучення	Створення умов для залучення до процесу планування та реалізації партнерств різних суспільних груп

Джерело: [56, 68]

Кожна зі сторін партнерства налаштована на вирішення власних конкретних завдань. Зацікавленість державного сектора полягає у збільшенні обсягів і покращенні якості послуг, що надаються

інфраструктурними та соціально-орієнтованими галузями населенню та економічним агентам. Прагнення приватного сектора полягає у стабільному отриманні та збільшенні прибутку. При цьому зацікавленість обох сторін (табл. 1.3) полягає в успішній реалізації проєктів в цілому. Кожна зі сторін партнерства здійснює свій внесок у спільний проєкт [32, 194].

Таблиця 1.3

Особливості державного та приватного секторів

Державний сектор як партнер	Приватний сектор як партнер
Державний сектор привносить у ДПП податкові та інші пільги, гарантії, а також фінансові ресурси. На боці державного сектору у проєктах ДПП – правомочності власника. Держава як суверен, тобто чільний суб'єкт і основний регулятор, має право в разі необхідності перерозподіляти ресурси із суто виробничих програм на соціальні цілі (освіта, охорона здоров'я, наука, культура), а це в багатьох випадках не тільки сприяє загальному поліпшенню соціально-економічного клімату, підвищує інвестиційний рейтинг країни, а й безпосередньо позначається і на партнерських проєктах. У міру розвитку ДПП у сфері інфраструктури держава має можливість поступово зсувати акценти своєї діяльності з конкретних проблем будівництва і експлуатації об'єктів на адміністративно-контрольні функції. Неминучі підприємницькі ризики при цьому перерозподіляються в бік бізнесу.	Приватний сектор привносить у ДПП фінансові ресурси, професійний досвід, ефективне управління, гнучкість і оперативність у прийнятті рішень, здатність до новаторства тощо. Участь приватного сектору у спільних проєктах зазвичай супроводжується впровадженням більш ефективних методів роботи, вдосконаленням техніки і технології, розвитком нових форм організації виробництва, створенням нових підприємств, у тому числі з іноземним капіталом, налагодженням ефективних коопераційних зв'язків з постачальниками і підрядниками.

Джерело: [56, 67]

У контексті економічних відносин різні форми державно-приватного партнерства (табл. 1.4) відображають різний ступінь власності й управління об'єктом державно-приватної угоди – закріплення всіх правомочностей власності одних учасників іншим на певний строк і на певних умовах [56, 65].

Таблиця 1.4

Типова характеристика форм державно-приватного партнерства

Форми ДПП	Характеристика форм ДПП
Концесія	передача державного або комунального майна у тимчасове користування приватному інвестору на умовах платності та делегування прав з метою забезпечення ефективного функціонування об'єкта концесії
Управління майном	умовою є договір між державною, місцевою владою та приватним партнером; умовами договору передбачаються інвестиційні зобов'язання приватного сектору
Спільні підприємства	їх різновидами є акціонерні товариства або спільні підприємства на пайовій участі двох сторін, прийняття управлінських рішень визначається часткою в капіталі
Контракти	адміністративний договір, який укладається між державою (місцевими органами влади) та приватною структурою на проведення певних суспільно необхідних і корисних видів діяльності, найбільш популярними з них є: контракт на виконання робіт, надання громадських послуг, задоволення потреб органів місцевого самоврядування, надання технічної допомоги
Оренда	може існувати в її традиційній формі або у формі лізингу (з можливістю викупу орендованого майна), право розпорядження майном залишається за власником
Угода про розподіл продукції	форма ДПП, що частково схожа із концесією, відмінність між ними полягає у розподілі продукції відповідно до укладеної угоди, дана форма ДПП використовується у сфері пошуку, розвідки та видобутку корисних копалин та пов'язаних із ними робіт

Джерело: [27, 21]

Характерною особливістю державно-приватного партнерства (рис. 1.1) є довгострокова співпраця між приватним та суспільним секторами, за якого приватним сектором здійснюється проектне фінансування створення і модернізації, наприклад, інфраструктурних об'єктів, що перебували у державній власності і традиційно керувалися державою [68, 58].

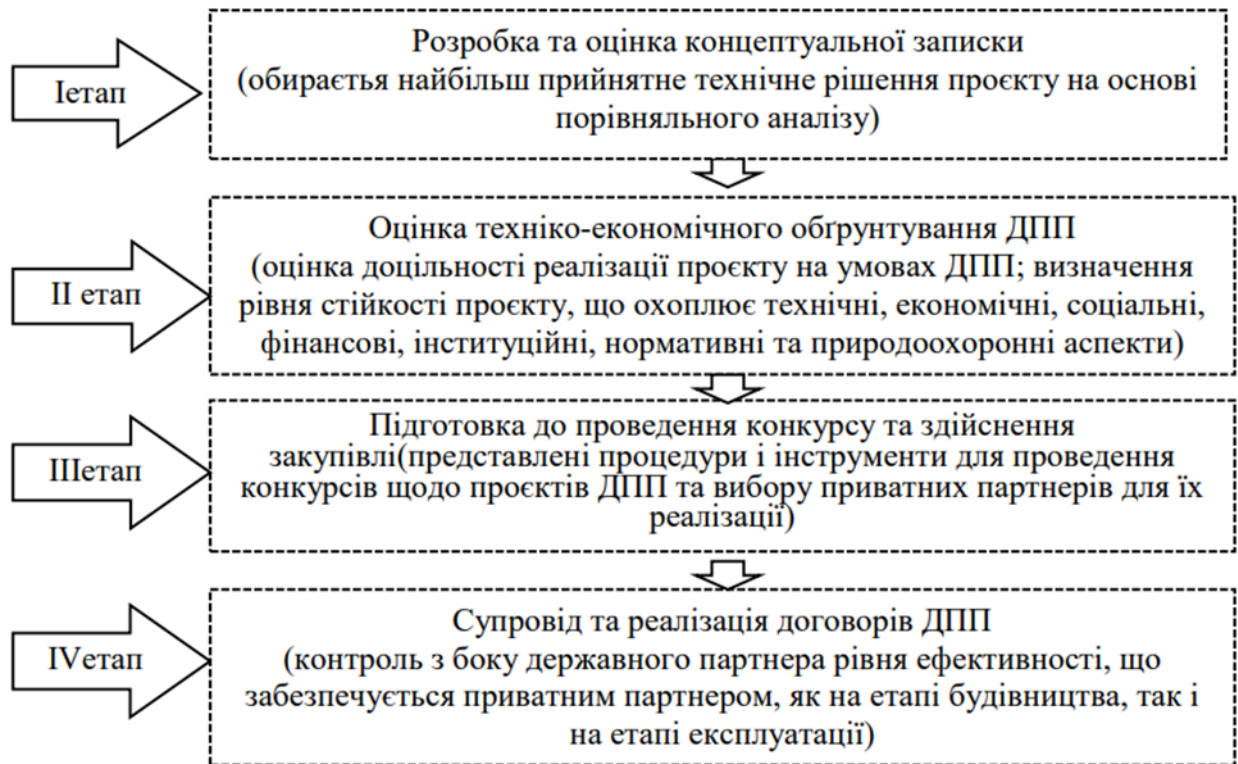


Рис. 1.1. Алгоритм розробки та реалізації державно-приватного партнерства

Джерело: [6, 162]

Суспільна значущість державно-приватного партнерства полягає в тому, що, зрештою, виграє суспільство як глобальний споживач більш якісних послуг. У будь-якому випадку основні важелі контролю та регулювання залишаються за державою. До них належать контроль за якістю обслуговування споживачів, контроль за безпекою, тарифна політика, контроль за екологічністю [32, 195]. Отже, державно-приватне партнерство постає складним механізмом взаємодії двох партнерів, бізнесу та держави, передбачає охоплювання різноманітних сфер для співпраці, переслідування багатьох цілей, що спрямовані на різні масштаби, реалізується через різні організаційні форми та характеризується вищезазначеною багатоаспектністю.

1.3. Нормативно-правове забезпечення розвитку державно-приватного партнерства в Україні

Державно-приватне партнерство є важливою ланкою взаємодії між бізнесом і державою, що поєднує їх інтереси та дозволяє ефективно реалізовувати суспільно значимі пріоритетні проєкти [3, 5]. Вітчизняний і світовий досвід свідчить що, до основних чинників успіху державно-приватного партнерства насамперед відносяться політична воля держави, а також наявність належної нормативно-правової бази та системи регулювання державно-приватного партнерства [10, 16].

В Україні протягом кількох десятиліть спостерігається активний розвиток нормативно-правового забезпечення державно-приватної співпраці. Законодавчою базою розвитку державно-приватного партнерства слугують Конституція України, Господарський кодекс України, Цивільний кодекс України та інші законодавчі акти України [50, 68]. Закон України «Про державно-приватне партнерство» (табл. 1.5) слугує основним джерелом регулювання відносин у сфері державно-приватного співробітництва [2, 27].

Таблиця 1.5

Законодавча база регулювання державно-приватного партнерства

Документ	Основний зміст
Закон України «Про державно-приватне партнерство»	Визначає організаційно-правові засади взаємодії державних партнерів з приватними партнерами та основні принципи державно-приватного партнерства на договірній основі.
Закон України «Про концесію»	Визначає правові, фінансові та організаційні засади реалізації проєктів, що здійснюються на умовах концесії, з метою модернізації інфраструктури та підвищення якості суспільно значущих послуг.
Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо усунення регуляторних бар'єрів для розвитку ДПП та стимулювання інвестицій в Україні»	Його завданням є покращити функціонування фінансового механізму державно-приватного партнерства, знизити адміністративні перешкоди, розширити обсяг і форми державних гарантій для приватних інвесторів і усунути протиріччя між законодавчими актами в цій сфері.

Продовж. табл. 1.5.

Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку прийняття рішення про надання державної підтримки здійснення державно-приватного партнерства»	Затверджено Порядок прийняття рішення про надання державної підтримки здійснення державно-приватного партнерства, який визначає механізм прийняття рішення про надання державної підтримки здійснення державно-приватного партнерства, якщо така державна підтримка надається за рахунок коштів державного, місцевого бюджетів шляхом виплати приватному партнеру плати за експлуатаційну готовність та здійснення інших платежів, передбачених договором, укладеним у рамках державно-приватного партнерства, у тому числі концесійним договором.
Наказ Міністерства економіки України «Про затвердження Методики аналізу ефективності здійснення державно-приватного партнерства»	Затверджено Методику проведення аналізу ефективності здійснення державно-приватного партнерства, яка визначає загальні засади проведення аналізу ефективності здійснення державно-приватного партнерства.

Джерело: [55; 59; 70; 58; 57]

Варто зазначити, що кілька десятків нормативно-правових актів щодо регулювання питань державно-приватної співпраці налічується на загальнодержавному рівні. Окремі питання розвитку державно-приватного партнерства регулюються розпорядженнями і постановами Кабінету Міністрів України, наказами та положеннями центральних органів виконавчої влади, рішеннями органів місцевого самоврядування та місцевих органів виконавчої влади [2, 28].

Отже, будучи формою співробітництва між приватним сектором і державою, державно-приватне партнерство ґрунтується на сформованій правовій базі, зокрема на основі законодавчо встановлених правил і норм, що визначають внутрішню впорядкованість та погодженість між сторонами [7, 124]. В Україні створена розгалужена система нормативно-правових актів у сфері державно-приватного партнерства, що складається із законів та підзаконних актів та забезпечує реалізацію державно-приватного партнерства у різноманітних сферах суспільного життя [23, 263].

РОЗДІЛ 2

СТАН РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА В СИСТЕМІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

2.1. Зарубіжний досвід реалізації державно-приватного партнерства в публічному управлінні

Нині спостерігається практика успішного застосування проєктів державно-приватного партнерства в різних країнах світу. Накопичений багатьма країнами протягом століть великий досвід практичної реалізації механізмів взаємодії приватного та державного секторів становить всесвітню історію розвитку державно-приватного співробітництва, яку узагальнено можна поділити на наступні етапи:

- I етап (XIII ст. (принаймні 1256 р. – дата надання першої відомої концесії в Іспанії) – до 1761 р.) – етап казуального і неінституалізованого застосування державно-приватного партнерства (у формі концесії), не забезпеченого спеціальними законодавчими актами;

- II етап (1761 р. (дата прийняття в Іспанії профільного Королівського Декрету, хоча в інших державах Європи відлік слід вести з початку XIX ст.) – 1960-ті рр. XX ст.) – етап законодавчо забезпеченого фрагментарного застосування державно-приватного партнерства (переважно у формі концесії, але також і у формі громадських робіт);

- III етап (1960–1990-ті рр.) – етап інтенсивного зростання інтересу до механізмів і конкретних проєктів державно-приватного партнерства в Європі та в інших регіонах світу, масового прийняття законів про державно-приватне партнерство;

- IV етап (початок 2000-х рр. – теперішній час) – етап значної структурно-функціональної поліформізації моделей і ускладнення відносин державно-приватного партнерства [64, 104].

Слід відзначити, що взаємодія приватного сектору і держави веде початок ще з епохи стародавньої Греції та Риму. У ті часи держава передавала свої повноваження приватним структурам за винагороду з метою виконання суспільно-важливих завдань. Термін «концесія» використовувався в країнах Європи ще в Середньовіччя, який означав передачу об'єктів державної власності приватним особам [7, 121].

На сучасному етапі можна спостерігати наступні світові тренди розвитку державно-приватного партнерства (ДПП) як ефективної форми взаємодії бізнесу та держави:

- перший тренд – кількісне зростання ДПП у світі: значне поширення ДПП у всьому світі наприкінці ХХ століття, найактивніше використання механізму ДПП країнами, що швидко розвиваються (Бразилія, Індія, Китай, Мексика);

- другий тренд розвитку ДПП – диверсифікація ринку ДПП за країнами та секторами економіки, наприклад, відбулась значна диверсифікація ДПП у США, обравши поряд з розвитком транспортної системи і традиційно привабливою модернізацією інфраструктури його новими сферами утилізацію побутових відходів, використання водних ресурсів, диверсифікація ДПП у США стосувалась й міжнародного аспекту, тобто застосування механізму ДПП для розв'язання соціально-економічних проблем інших країн, наприклад, розвитку медичної системи в Африці;

- третій тренд розвитку ДПП – інфраструктурна спрямованість ДПП, що передбачає реалізацію державами суспільно важливих проєктів за допомогою ДПП, збільшуючи кількість і якість інфраструктурних послуг, та притаманна Австралії, Канаді, США та країнам Азії;

- четвертий тренд розвитку ДПП – державна підтримка певного типу ДПП або у певному напрямку, або у певній галузі, до пріоритетних напрямків ДПП в країнах світу відносяться об'єкти інфраструктури

(школи, лікарні), захист навколишнього середовища, рекреаційні об'єкти, інформаційні технології та цифровізація, охорона здоров'я та освіта;

- п'ятий тренд розвитку ДПП – це розвиток ДПП у інноваційній сфері [41, 2-7].

У сучасному світі державно-приватне партнерство слугує ефективним інструментом соціально-економічного розвитку різних країн. Однак, темпи розвитку цього механізму взаємодії приватного та державного секторів в кожній країні різні. Тому залежно від інтенсивності впровадження механізмів державно-приватного партнерства у національні економічні процеси, країни можна поділити на наступні групи:

1) «економічно розвинуті країни» – країни-лідери за кількістю підписаних контрактів (Великобританія, Італія, Ірландія, Німеччина та Франція, а також Канада, Сінгапур, США, Японія), володіють чітко сформованою нормативно-правовою базою щодо застосування механізмів державно-приватного партнерства в багатьох сферах;

2) «проміжні країни» – країни зі значним поширенням державно-приватного партнерства (Португалія, Іспанія), проте не в усіх сферах через недосконалість законодавчої бази та відсутність сталої стратегії уряду щодо дії цього механізму;

3) «група країн, що запізнилися» – країни, в яких застосування державно-приватного партнерства знаходиться на початковому етапі розвитку (Бельгія, Люксембург, Норвегія, Швеція, Греція);

4) «особлива група» – країни із різними економічними та політичними особливостями (держави Східної та Центральної Європи), для впровадження державно-приватного партнерства уряди цих країн змушені долати численні проблеми: відсутність кваліфікованих спеціалістів, нерозвиненість ринку капіталу, недостатня аналітична підготовка організації проєктів [1, 53].

Більшість країн застосовують механізм державно-приватного партнерства з метою реалізації масштабних міжнародних або національних

суспільно-важливих проєктів. У табл. 2.1 представлено узагальнені дані про сектори соціально-економічного життя різних країн, де поширений інструмент державно-приватного партнерства [29, 13].

Таблиця 2.1

Сфери застосування державно-приватного партнерства в країнах світу

Країна	Сфери застосування ДПП
Великобританія	об'єкти інфраструктури (школи, лікарні, оборонні об'єкти і автомобільні дороги), освіта, охорона здоров'я
Канада	енергетика, транспорт, захист навколишнього середовища, водні ресурси, водопостачання та водовідведення, рекреаційні об'єкти, інформаційні технології, охорона здоров'я, освіта
Греція	транспортна галузь (автомобільні дороги та аеропорти)
Ірландія	автомобільні дороги та міські транспортні системи
Австралія	транспорт та системи життєзабезпечення міст
Нідерланди	громадський житловий сектор, системи життєзабезпечення міст
Іспанія	платні автомобільні дороги, системи життєзабезпечення міст
США	природоохоронна діяльність, життєзабезпечення сільських населених пунктів, порти, видобуток нафти та газу
Японія	автомобільні дороги, залізниці, морські порти, аеропорти, водопроводи, муніципальне житло, адміністративні будівлі, об'єкти культурно-освітнього профілю, об'єкти соціального забезпечення, об'єкти охорони здоров'я тощо

Джерело: [29, 13]

У кожному регіоні існують певні особливості щодо секторальних акцентів державно-приватного партнерства: в країнах Африки та Південної Сахари пріоритетним сектором є енергетика та меншою мірою порти, в країнах Південної Азії – дороги та енергетика, в країнах Північної Африки та Близького Сходу – енергетика, в країнах Латинської Америки – дороги та енергетика, в країнах Європи та Центральної Азії – аеропорти та енергетика [16, 12].

Розглядаючи досвід окремих країн у сфері державно-приватного партнерства, варто відзначити цікавий досвід Великобританії, яка лідирує серед країн «Великої сімки» за кількістю укладених угод співробітництва державного і приватного секторів. Ознаки державно-приватного партнерства у Великобританії: держава виступає інвестором у створення

власного капіталу (або придбання частки у статутному капіталі); централізація, що передбачає посилення централізованого підходу до відбору та реалізації проєктів державно-приватного партнерства; диверсифікація джерел фінансування шляхом залучення довгострокових і менш витратних джерел фінансування (коштів пенсійних та страхових фондів, довгострокових кредитних фондів); поліпшення механізму розподілу ризиків за допомогою зміни страхового та інших галузей права. Найпопулярнішою формою державно-приватного партнерства в країні є так звана «приватна фінансова ініціатива», розвиток якої пов'язаний із пошуком способів покращення послуг для населення, зменшуючи навантаження на державний бюджет [39, 84].

Великобританія постає однією з перших країн по запровадженню практики застосування діючих механізмів державно-приватного партнерства на національному рівні. У цій країні початок розвитку застосування механізмів державно-приватного партнерства відбувся з реалізації проєктів національного значення (наприклад, будівництво залізничних колій, будівництво тунелю під Ла-Маншем тощо). Державно-приватне партнерство розглядалось альтернативою приватизації, а саме як спосіб залучення знань, умінь та ресурсів бізнес-структур в сектор бюджетних послуг [42, 44].

У США співробітництво приватного і державного секторів набуло широкого розповсюдження і найбільшого застосування на муніципальному рівні державної ієрархії, що пояснюється відсутністю в законодавстві США федерального закону щодо встановлення єдиних підходів до реалізації проєктів державно-приватного партнерства. У переважній більшості штатів державно-приватне партнерство регулюється чинними нормативно-правовими документами за галузевою ознакою [33, 138].

За даними Національної ради з державно-приватного партнерства в США із 65 основних сфер діяльності муніципалітетів (шкільна освіта, водогони, прибирання сміття тощо) у кожному населеному пункті приватні

компанії залучені для виконання в середньому не менше 23 основних видів діяльності. У кожному місті США з приватним сектором співпрацюють від 23 до 65 державних служб. Відповідно, участь приватного сектору у проєктах державно-приватного партнерства дозволяє місцевим органам влади заощаджувати 15-50% бюджетних коштів [33, 139].

У Німеччині ідея державно-приватного партнерства вже давно простежується у проєктах кооперативного будівництва. Створення перших некомерційних будівельних спілок на основі приватних ініціатив відбулось у середині XIX століття. У контексті співробітництва між державним сектором і некомерційними компаніями такі компанії були вимушені накладати певні обмеження на власний бізнес і політику отримання прибутку. В обмін на це держава надавала їм податкові пільги. У Німеччині державно-приватне партнерство стає особливо важливим починаючи з другої половини 80-х років минулого століття. Цей процес почався, зокрема, з великих проєктів відновлення і перебудови міської інфраструктури в Північній Рейн-Вестфалії, виявивши недолік державного фінансування і зробивши необхідними зміни у структурній політиці. Агенції розвитку були створені на початку 90-х років. Вони об'єднують приватних партнерів (торговельні асоціації, землевласники тощо) та державних (наприклад, місцева влада). Вищим пріоритетом такі агентства прийняли, насамперед, завдання відновлення занедбаних земель [52, 67].

У Китаї система державно-приватного партнерства має значний потенціал у використанні, особливо через такі його форми, як контракти і концесії. Специфікою є переважання ролі державного апарату, особливо у галузі бюджетного фінансування та соціальної сфері. Однак останнім часом держава поступається приватному капіталу та перекладає на приватний сектор економіки відповідальність у реалізації певних проєктів, наприклад, у сфері водопостачання, очищення стічних вод тощо [5, 129].

Інститут державно-приватного партнерства розглядається урядом Індії як один з найбільш перспективних і ефективних механізмів залучення

приватного капіталу для реалізації суспільно-значущих інфраструктурних проєктів. В Індії сфера відносин між бізнесом і державою в основному регулюється різними директивами (по фінансовій підтримці, по стандартизації проєктів тощо), а також положеннями, які регулюють державно-приватне партнерство в окремих галузях економіки. В Індії на сучасному етапі економічного розвитку відбувається успішна реалізація досить значної кількості проєктів, наприклад, у транспортній інфраструктурі – будівництво портів, залізничних доріг, автодоріг і аеропортів [42, 50].

Отже, багато країн світу мають великий досвід ефективного застосування державно-приватного партнерства, спрямованого на вирішення соціально-економічних проблем в цілому та забезпечення соціально-економічного розвитку держав на місцевому, регіональному та національному рівнях. У сучасних умовах державно-приватне партнерство слугує дієвим інструментом взаємодії держави та бізнесу, залучення приватних інвестицій та підвищення конкурентоспроможності країн в цілому.

Досвід країн світу свідчить про залежність успішних проєктів державно-приватного партнерства насамперед від стабільного регуляторного середовища, розподілу взаємної вигоди та ризиків для усіх учасників. Україна володіє значним потенціалом для розвитку державно-приватного партнерства, однак постає важливим врахування світового досвіду та сучасних тенденцій розвитку державно-приватного партнерства. Застосування успішних міжнародних практик в Україні дозволить підвищити ефективність функціонування системи державно-приватного партнерства, що сприятиме економічному розвитку та післявоєнному відновленню країни.

2.2. Тенденції розвитку державно-приватного партнерства в Україні

В сучасному світі відбувається взаємовигідне співробітництво між державним і приватним секторами, спрямоване на реалізацію різноманітних пріоритетних проєктів та стимулювання сталого економічного зростання. В Україні також спостерігається ефективне використання механізму державно-приватного партнерства з метою розподілу ризиків та відповідальності у процесі виконання робіт або надання послуг, залучення приватних інвестицій та вирішення соціально-економічних проблем в цілому.

В Україні протягом кількох десятиліть активно розвивається державно-приватна співпраця. При цьому ключовим фактором слугувало становлення належної нормативно-правової бази, в якій фіксувалися змістовні характеристики та форми партнерства [42, 52]. Розвиток державно-приватного партнерства в Україні можна умовно поділити на три етапи:

- етап 1 – період з 1991 до 2012 року, що знаменувався фрагментарним застосуванням та здійсненням державно-приватного партнерства на основі загального правового регулювання щодо окремих договірних форм здійснення державно-приватного партнерства (Цивільний кодекс, Господарський кодекс України тощо) та спеціальних нормативно-правових актів щодо окремих договірних форм здійснення державно-приватного партнерства (Закон України «Про концесії на будівництво та експлуатацію автомобільних доріг», Закон України «Про концесії» тощо);

- етап 2 – період з 2012 до 2017 року, що відзначався прийняттям спеціального законодавства з питань державно-приватного партнерства та інтенсифікацією реалізації проєктів державно-приватного партнерства, що, однак, не призвело до позитивних результатів через складність процедури та низьку інвестиційну привабливість проєктів державно-приватного партнерства в Україні;

- етап 3 – період з 2017 року по теперішній час, що характеризується реформуванням концесійного законодавства з метою приведення його у відповідність до кращих міжнародних практик, спрощення процедур та покращення інвестиційної привабливості проєктів державно-приватного партнерства в Україні, внаслідок чого відбулась успішна реалізація перших пілотних концесійних проєктів портів Ольвія та Херсон [63, 94].

За період з 1990 по 2012 роки було загалом розпочато лише 58 проєктів державно-приватного партнерства. За наступні 5 років кількість проєктів зросла, за даними Світового банку у 1992-2017 рр. було 74 реалізовані проєкти у сферах енергетики, зв'язку і транспорту [41, 9]. За даними центральних та місцевих органів виконавчої влади в Україні станом на 01.01.2025 р. на умовах державно-приватного партнерства укладено 200 договорів, з яких реалізується 22 договори (9 – концесійних договорів, 6 – договорів про спільну діяльність, 7 – інші договори), 167 договорів не реалізується (114 – не виконується, 53 – розірвані / закінчився термін дії), 11 призупинені [65]. Варто відзначити, що Україна має великий досвід у сфері державно-приватного партнерства, де приклади успішних проєктів, демонструючи ефективні результати у різних галузях (табл. 2.2), свідчать про наявність значного потенціалу державно-приватного партнерства для вирішення соціально-економічних та інфраструктурних викликів.

Таблиця 2.2

Кейси використання ДПП в Україні

Кейс	Основні аспекти	Результати
Київський аеропорт «Бориспіль» (ДПП у сфері управління та модернізації аеропортової інфраструктури)	Приватні інвестори брали участь у модернізації терміналів, створенні нових послуг (рітейл, харчування, паркінг). Уряд забезпечив нормативну підтримку та розвиток транспортного сполучення.	Збільшення пропускної здатності аеропорту. Покращення туристичного іміджу України. Підвищення прибутковості від додаткових послуг (торгові площі, оренда).

Продовж. табл. 2.2

НСК «Олімпійський» (Київ) (ДПП у рамках підготовки до проведення Євро-2012)	Співпраця уряду з приватними інвесторами для модернізації інфраструктури стадіону. Залучення приватного капіталу для створення сучасних зон гостинності, включаючи VIP-зали, ресторани та конференц-простори.	Стадіон відповідає міжнародним стандартам і є одним із головних спортивних та культурних центрів країни. Регулярне проведення міжнародних подій забезпечує стабільний дохід.
Львівський сміттєпереробний завод (ДПП у сфері управління відходами)	Інвестиції приватного сектору в будівництво заводу для переробки побутових відходів. Уряд Львова забезпечив нормативну підтримку та виділення земельної ділянки.	Завод сприяє екологічній модернізації регіону. Покращення санітарно-гігієнічної ситуації у Львові та області. Створення робочих місць у сфері екології.
Автомобільна дорога М-06 (Київ – Чоп) (пілотний проєкт ДПП у сфері дорожньої інфраструктури)	Уряд передав приватним інвесторам управління та обслуговування частини траси. Приватні компанії відповідали за модернізацію дорожнього покриття, встановлення сучасних знаків і систем безпеки.	Поліпшення якості доріг і транспортного сполучення. Зменшення витрат держави на утримання дороги. Залучення іноземних інвесторів до інфраструктурних проєктів
Енергоефективність у громадських будівлях (енергосервісні контракти як форма ДПП)	Приватні компанії інвестують в енергоефективні рішення (утеплення, модернізація систем опалення) у школах, лікарнях та інших установах. Держава або місцеві органи влади повертають інвестиції за рахунок економії енергоресурсів.	Значна економія бюджетних коштів на енергоносії. Зменшення викидів CO ₂ і підвищення комфортності приміщень.

Джерело: [21, 112]

Таким чином, державно-приватне партнерство слугує ефективним інструментом для модернізації інфраструктури, залучення приватних інвестицій, впровадження інновацій та стимулювання сталого економічного зростання. В умовах економічної нестабільності та обмеженості державних ресурсів державно-приватне партнерство виступає дієвим механізмом розподілу ризиків та обов'язків між державою та приватним сектором, забезпечуючи стабільне співробітництво [21, 114].

Співробітництво між бізнесом і державою набуває особливого значення у період післявоєнної відбудови України. Війна спричинила знищення інфраструктури, загострення соціально-економічних проблем, що актуалізують завдання повоєнного відновлення, а також сталого розвитку після війни. Період відновлення потребуватиме не місяців, а років і, відповідно, зусиль всіх сторін (суспільства, держави, бізнесу) [16, 7]. У контексті післявоєнної відбудови України, державно-приватне партнерство відіграє важливу роль у вирішенні інфраструктурних та соціальних проблем, економічному відновленні та подальшому сталому розвитку країни, сприяючи досягненню ряду таких економічних цілей:

- відновлення та модернізація інфраструктури, що постраждала від війни, такої як аеропорти, дороги, залізниці, мости, енергетичні об'єкти;
- реконструкція житлового фонду, забезпечуючи технічні та фінансові ресурси для будівництва та реконструкції житла для людей, що постраждали від конфлікту;
- стимулювання залучення приватних інвестицій у економічне відновлення, зокрема шляхом розвитку підприємництва, виробництва та інфраструктурних проєктів;
- вирішення проблеми безробіття шляхом створення нових робочих місць через реалізацію інфраструктурних та інвестиційних проєктів;
- підвищення конкурентоспроможності національної економіки шляхом залучення технологій та приватного капіталу для підтримки підприємництва і розвитку нових секторів;
- сприяння регіональному розвитку, зокрема через соціально-економічні та інфраструктурні проєкти, спрямовані на забезпечення зростання в різних регіонах країни [20, 267].

Таким чином, державно-приватне партнерство може слугувати ефективним інструментом для економічного відновлення та розвитку України після військового конфлікту шляхом забезпечення ефективного використання ресурсів та співробітництва державного і приватного

секторів для досягнення стратегічних цілей відбудови. Загалом, державно-приватне партнерство може стати каталізатором для стабільного розвитку України, сприяючи зміцненню соціально-економічної стійкості країни [20, 269].

2.3. Практика державно-приватного партнерства на рівні територіальної громади (на прикладі м. Дніпра)

В Україні впродовж десятиліть спостерігається тенденція активного застосування державно-приватного партнерства як ефективної форми взаємодії влади та бізнесу. В умовах значних змін сучасного світу та у нових реаліях держава має розглядати підприємців не тільки як платників податків, а ще й як партнерів, які допомагають державі розвиватися, беруть на себе соціальну функцію, виступають представниками ділової спільноти та вступають у державно-приватне партнерство задля суспільно-значущої мети [46, 309].

Стан розвитку державно-приватного партнерства в Україні демонстрував позитивні зрушення, хоча все ще залишається низка викликів, які гальмують його повний потенціал. За останнє десятиліття формування державно-приватного партнерства (ДПП) відбувалось наступними етапами: етап повільного старту (2015-2017 рр., обмежена кількість проєктів ДПП через відсутність законодавчої бази та механізмів стимулювання інвестицій, економічну нестабільність), етап законодавчих змін (2018-2019 рр., прийняття нових нормативно-правових актів, що регулюють ДПП, поступове зростання кількості ДПП), етап кризових явищ (2020-2021 рр., пандемія COVID-19, зменшення кількості нових проєктів через обмежені інвестиційні можливості та глобальну економічну невизначеність). Повномасштабна війна з 2022 р. в Україні значно вплинула на динаміку проєктів ДПП. Багато інфраструктурних об'єктів

були пошкоджені або зруйновані, що тимчасово зупинило нові ініціативи ДПП [51, 35-36].

За даними центральних та місцевих органів виконавчої влади в Україні станом на 01.01.2025 р. на умовах державно-приватного партнерства (ДПП) укладено 200 договорів, з яких реалізується 22 договори (9 - концесійних договорів, 6 - договорів про спільну діяльність, 7 - інші договори). У Дніпропетровській області реалізуються 2 проекти ДПП у сфері збору, очищення та розподілення води [65]. Станом на 01.01.2024 р. на умовах ДПП укладено 198 договорів, з яких реалізувались 22 договори (10 - концесійних договорів, 6 - договорів про спільну діяльність, 6 - інших договорів). У Дніпропетровській області реалізувався 1 проєкт ДПП у сфері збору, очищення та розподілення води [19]. Відповідно до офіційної інформації Міністерства економіки України, станом на 01.01.2023 року на умовах ДПП було укладено 193 договори. При цьому, реалізувались менше ніж 10 відсотків від укладених договорів. У Дніпропетровській області реалізувалося 2 проекти ДПП, із яких 1 – у сфері виробництва, транспортування і постачання тепла та розподілу і постачання природного газу [25, 84].

Таким чином, зважаючи на вищенаведені статистичні дані, варто відзначити, що загалом спостерігається тенденція впровадження невеликої кількості проєктів державно-приватного партнерства внаслідок ведення повномасштабних воєнних дій та складної соціально-економічної ситуації в країні. Втім, за останнє десятиліття в територіальній громаді м. Дніпра наявний значний досвід ведення взаємовигідної співпраці влади та бізнесу:

- реалізація у рамках державно-приватного партнерства спільного проєкту місцевої влади та компанії «ДТЕК» по тепловій санації бюджетних установ [61];

- співпраця міської влади та бізнесу (ТОВ «Інтерпайп НТЗ») у рамках реалізації спільного проєкту «Майстерня верстатників», що передбачала створення сучасного навчально-практичного центру з новими верстатами

та сучасним обладнанням [62], у рамках реалізації масштабної ініціативи з розвитку технічної освіти, що передбачала відкриття сучасних шкільних лабораторій мехатроніки [53];

- співпраця громади в рамках угоди про партнерство із компанією ДТЕК, що передбачала взаємодію у фінансовій сфері та сфері екологічного переоснащення [34];

- співпраця у рамках меморандуму про співпрацю з представниками соціально орієнтованого бізнесу в межах національного проєкту «Рух без бар'єрів» [45].

Справжнім випробуванням для стабільного розвитку територіальної громади м. Дніпра та інших громад України стала повномасштабна війна, котра призвела до розриву традиційних економічних зв'язків і значних економічних розрушень. Загалом у контексті державно-приватного партнерства, війна стає перешкодою для розвитку таких партнерств [25, 80].

Варто відзначити, що державно-приватне партнерство слугує важливо необхідним інструментом забезпечення післявоєнного відновлення територіальної громади м. Дніпра та її стабільного економічного розвитку. Вплив державно-приватного партнерства на відновлення інфраструктури має значний потенціал для прискорення післявоєнної реконструкції та модернізації м. Дніпра. Основні аспекти цього впливу наведені на рис. 2.1 [51, 37].

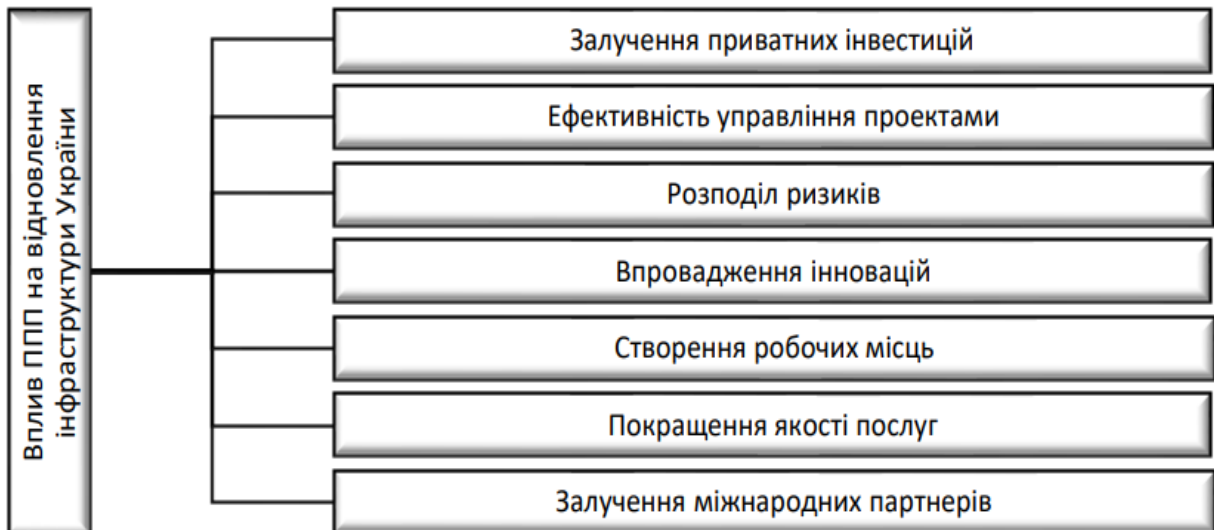


Рис. 2.1. Основні фактори впливу державно-приватного партнерства на відновлення інфраструктури

Джерело: [51, 37]

Отже, державно-приватне партнерство є ефективним механізмом, що дозволяє залучити приватні інвестиції у проєкти, дозволяє не лише мобілізувати значний обсяг ресурсів, але й розподілити ризики між приватним сектором і державою, що є особливо важливим у період нестабільності [51, 31]. У територіальній громаді м. Дніпра пріоритетними напрямками розвитку державно-приватного партнерства у період післявоєнної розбудови можуть бути відбудова соціальної інфраструктури, альтернативна енергетика, кіберзахист та інформаційні технології, агропромисловий комплекс тощо. Участь приватного бізнесу дозволяє підвищити ефективність управління проектами, впроваджувати новітні технології і підходи, що може призвести до значного пришвидшення процесів відбудови та вирішення соціально-економічних проблем.

РОЗДІЛ 3

НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ТА УДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА В УКРАЇНІ

3.1. Стратегічні пріоритети розвитку державно-приватного партнерства в сучасних умовах

У сучасному світі питання вдосконалення взаємодії між владою та бізнесом у рамках державно-приватного партнерства стає дедалі актуальнішим. По-перше, це зумовлено необхідністю сталого розвитку територій. Органи місцевого самоврядування та суб'єкти підприємницької діяльності відіграють ключову роль у створенні сприятливого економічного середовища, що стимулює зростання та розвиток регіону. По-друге, в умовах мінливої економічної ситуації підприємцям дедалі частіше потрібна підтримка і сприяння з боку держави для реалізації своїх проєктів та ідей.

У сучасних умовах функціонування економіки України формування ефективної взаємодії бізнесу і держави постає однією з умов сталого економічного та соціального розвитку країни, підвищення інноваційної та інвестиційної активності її підприємницького сектору. Чинниками, які характеризують утворення необхідних умов для розвитку державно-приватного партнерства слугують політична стабільність, макроекономічна стабільність і сприятливий інвестиційний клімат, чинне законодавство тощо. Варто зазначити, що нині існує низка проблем функціонування державно-приватного партнерства, а саме:

- незадовільна якість бізнес-клімату, нестабільність інвестиційної та податкової політики, неефективне регулювання сфери природних монополій;

- високий рівень зарегульованості господарської діяльності (понад 50 тисяч нормативно-правових актів, що регулюють підприємницьку діяльність);

- складність процедури погодження проєктів через Кабінет Міністрів, неефективна взаємодія між місцевими та державними органами влади;

- збільшення у зв'язку з законодавчими нововведеннями зарегульованості процесу укладання і реалізації проєктів державно-приватного партнерства та відсутність гарантій незмінності первинних договірних умов;

- позбавлення приватного партнера права на повне відшкодування з бюджету інвестиційних витрат та відсутність відшкодування державою витрат підприємців на участь у конкурсі;

- висока трудомісткість та вартість процедури підготовки пропозицій для учасників конкурсу, а також значна тривалість процедур (від 18 до 24 місяців);

- нестача спеціалістів для розробки проєкту, повноцінного техніко-економічного обґрунтування, тендерної документації, прозорих умов проведення конкурсу;

- відсутність прозорого механізму операційної діяльності на всіх етапах реалізації та оцінки ефективності проєктів;

- незацікавленість органів місцевого самоврядування та центральних органів виконавчої влади у переданні частини своїх повноважень приватному сектору [47, 153].

Таким чином, зважаючи на вищенаведені проблеми, нині державно-приватне партнерство не слугує як ефективна форма взаємодії влади та бізнесу в Україні. В останні роки спостерігаються повільні темпи зростання кількості укладених угод державно-приватного партнерства через наявність вагомих причин (табл. 3.1) [48].

Таблиця 3.1

Причини стагнації державно-приватного партнерства в Україні

Напрями	Конкретні причини	Можливі варіанти дій
Інституційні причини	Недосконала законодавча база	Подолання вимагає рішучих дій органів влади по уніфікації та спрощенню регулювання процесу ДПП
	Складні та тривалі процедури погодження	
	Відсутність чіткої стратегії та планування розвитку ДПП	
	Відсутність компетентного і зацікавленого органу, який би впроваджував і просував розвиток ДПП	
Корупція та адміністративні перепони	Корупційні ризики Адміністративні перепони	Подолання залежить від концентрації зусиль влади та суспільства
Політичні причини	Нестабільна політична ситуація	Виконання політичних обіцянок
	Недовіра населення та бізнесу до влади	
Інформаційні та освітні причини	Низька обізнаність та компетентність держслужбовців та посадових осіб місцевого самоврядування	Подолання вимагає забезпечення освітніх програм та додаткової роз'яснювальної роботи
	Декларування впровадження механізмів ДПП переважно на папері. Відсутність успішних кейсів і прикладів	
	Недоцінка ДПП	
	Недовіра між сторонами	
Фінансові причини	Фінансові ризики та складність залучення інвестицій	Подолання залежить від стабілізації економічної ситуації. Уведення пільгового оподаткування
	Обмежений доступ до фінансування	
	Відсутність стимулів	
	Конкуренція з іншими джерелами фінансування	
	Відсутність коштів у малого і середнього бізнесу	
Форс-мажорні причини	Військові дії на території країни	Стабілізаційні заходи
	Нестабільна економічна ситуація	

Джерело: [48]

Державне-приватне партнерство в Україні постає перспективним напрямом активізації соціально-економічного розвитку. Враховуючи вищезазначені проблеми та можливі шляхи їх розв'язання можна загалом

на довгострокову перспективу визначити наступні стратегічні напрямки розвитку державно-приватного партнерства:

- розроблення та реалізація державної стратегії розвитку державно-приватного партнерства, програм розвитку державно-приватного партнерства у різних секторах економіки;

- сприяння та партнерство у створенні науково-інноваційної інфраструктури (галузеві центри трансферу технологій, технологічні центри, технопарки);

- впровадження механізмів консультаційної, методологічної та освітньої підтримки потенційних учасників державно-приватного партнерства;

- активне застосування суспільно значущих проєктів державно-приватного партнерства в секторі туристичних послуг, транспортних послуг, послуг охорони здоров'я, послуг освіти, наприклад, для розбудови транспортної інфраструктури, будівництва нових лікарень, покращення якості освіти, для розвитку туристичних напрямків, для підтримки розвитку інформаційних технологій в країні;

- розроблення спрощених процедур реалізації проєктів державно-приватного партнерства, створення електронних платформ для забезпечення прозорості конкурсних процедур і спрощення документообігу між учасниками партнерства;

- забезпечення прозорості та підзвітності шляхом створення механізмів громадського контролю для моніторингу ефективності реалізації проєктів, формування відкритих реєстрів проєктів державно-приватного партнерства із детальною інформацією про їх реалізацію [21, 114].

Безперечно існує багато невирішених питань стосовно забезпечення ефективного функціонування державно-приватного партнерства в Україні. Тому узагальнено в довгостроковій перспективі можна виокремити 4 основні напрями розвитку державно-приватного партнерства, зокрема:

нормативний, організаційний, мотиваційний та інноваційний (рис. 3.1). Передусім необхідно покращити нормативне забезпечення реалізації державно-приватного партнерства та його державної підтримки, спроможної забезпечити взаємодію органів державної влади та приватного бізнесу із найвищим ефектом. Також постає необхідність забезпечення достатніх мотиваційних важелів на основі новітніх інструментів та методів і застосування інноваційних та інвестиційних інструментів, здатних вивести державно-приватне партнерство на якісно новий рівень розвитку[22, 120].



Рис. 3.1. Стратегічні напрями підтримки та розвитку державно-приватного партнерства в Україні

Джерело: [22, 120]

У рамках Програми з розвитку державно-приватного партнерства в Україні «Public-Private partnership development program (P3DP) in Ukraine», яка створена за підтримки Програми USAID «Конкурентоспроможна економіка України», було ретельно проаналізовано розвиток державно-

приватного партнерства в Україні. На основі цього різностороннього аналізу було визначено основні шляхи для його активізації із спрямуванням на екологічність, економічність, дотримання гендерних квот і боротьбу з корупцією: 1) покращення інституціонального забезпечення державно-приватного партнерства; 2) розвиток навичок та знань фахівців зі сфери державно-приватного партнерства; 3) удосконалення нормативно-правового забезпечення; 4) створення пілотних проєктів упровадження державно-приватного партнерства на місцевому рівні [9, 36].

Державно-приватне партнерство відіграє провідну роль у соціально-економічному відновленні України. Стратегія застосування державно-приватного партнерства (рис. 3.2) передбачає використання цього механізму для поетапного досягнення важливих цілей у процесі повоєнного відновлення України. Тому державно-приватне партнерство може виступати не просто фінансовим інструментом, а комплексним механізмом для відновлення та розвитку України шляхом залучення найкращих практик та інноваційних рішень для вирішення масштабних викликів післявоєнного часу [69, 297].

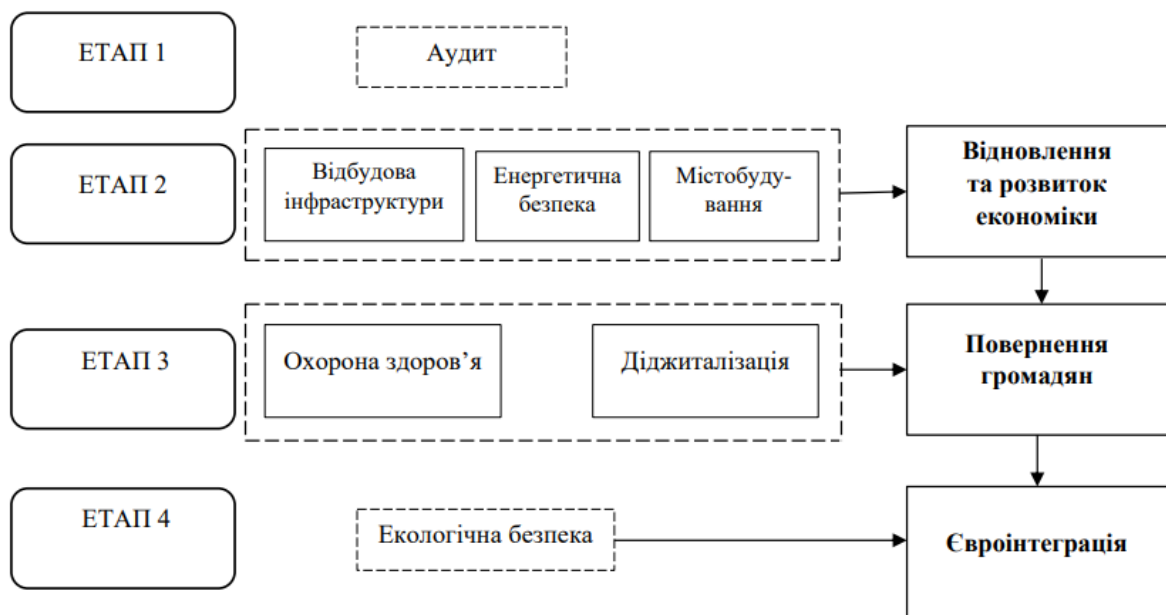


Рис. 3.2. Стратегія використання державно-приватного партнерства для соціально-економічного реформування та відбудови України

Джерело: [69, 297]

Державно-приватне партнерство є важливим механізмом, що дозволяє забезпечити активніше залучення бізнес-структур до розв'язання соціальних завдань, розвитку інфраструктури. Успішна реалізація зеленого та цифрового переходу економіки є неможливою без ефективної взаємодії влади та бізнесу. Саме така модель партнерства створює умови для системного впровадження екологічно орієнтованих і технологічно інноваційних рішень, спрямованих на досягнення кліматичної сталості. Напрями, у межах яких розгортається стратегічна взаємодія державно-приватного партнерства як ключового інструменту реалізації кліматично-цифрових ініціатив у контексті переходу до сталого розвитку наведені на рис. 3.3 [40, 881].

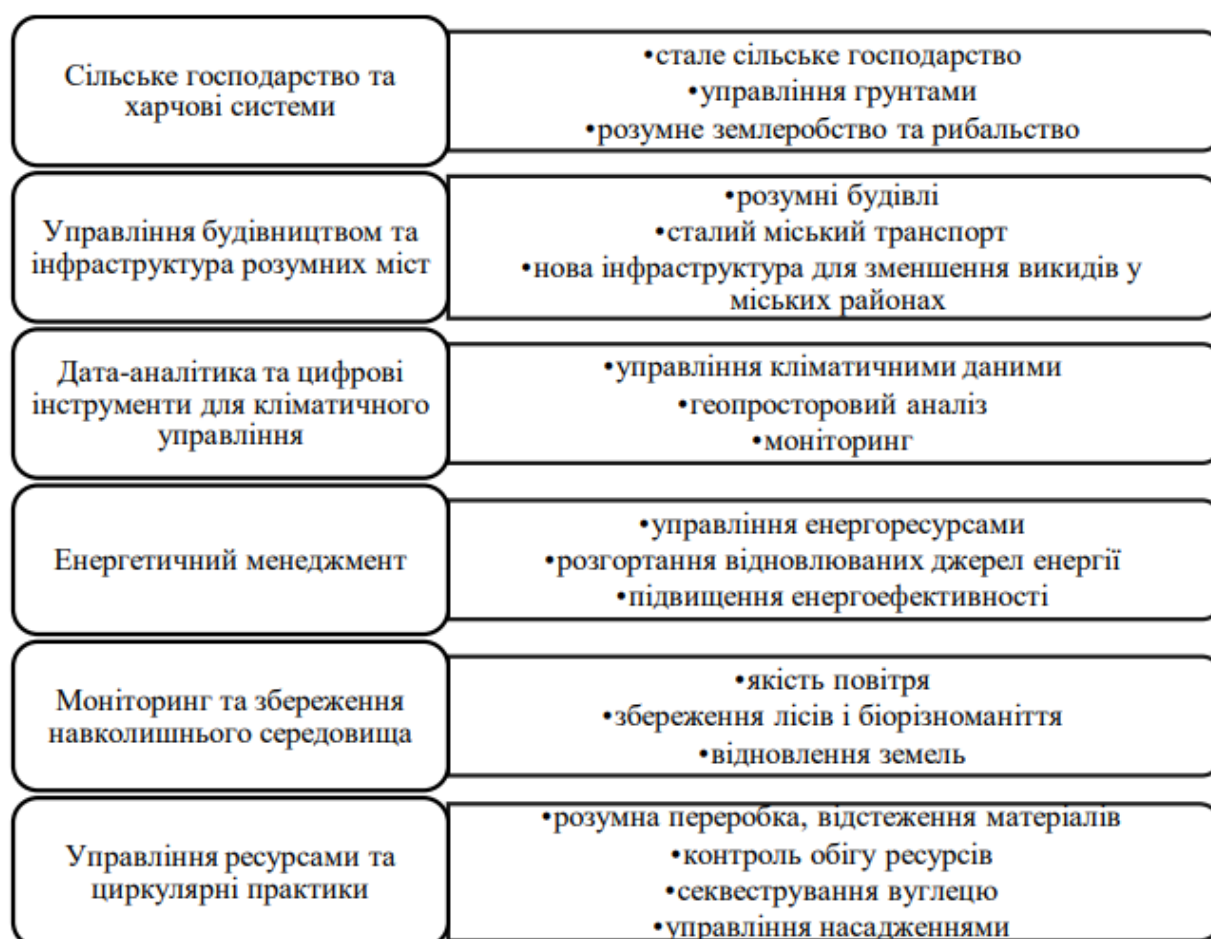


Рис. 3.3. Стратегічні напрями реалізації державно-приватного партнерства у сфері кліматичної сталості

Джерело: [40, 881]

Отже, державно-приватне партнерство постає ефективним механізмом для реалізації інфраструктурних проєктів, залучення приватних інвестицій та підвищення якості державних послуг. У сфері зеленого-цифрового переходу стратегічне державно-приватне партнерство можна розглядати як системний механізм мобілізації технологічних та фінансових ресурсів для досягнення цілей сталого розвитку. До стратегічних напрямків розвитку державно-приватного партнерства слід віднести: удосконалення нормативно-правової бази, формування стратегічних партнерств, модернізація інфраструктури, зелена та цифрова трансформація, розвиток людського капіталу. Державно-приватне партнерство слугує дієвим інструментом, що дозволить пришвидшити повоєнне відновлення України та сприятиме її соціально-економічному розвитку, залученню зовнішніх інвестицій, інфраструктурному та технологічному розвитку.

3.2. Удосконалення правового механізму реалізації державно-приватного партнерства

Ведення ефективної взаємодії між приватним та державним секторами передбачає врахування існуючих юридичних рамок та умов. Чинне законодавство, що охоплює питання державно-приватного партнерства (закони України «Про державно-приватне партнерство», «Про концесію», Бюджетний кодекс України тощо), надає доволі чіткі рамки, в яких можна побудувати взаємовигідні відносини між приватним та державним партнерами. У нормативно-правових актах висвітлено особливості регулювання договірних відносин приватного сектору і держави, організаційно-правові засади реалізації державно-приватного партнерства. Варто відзначити, що нині існують певні проблеми, які перешкоджають ефективному функціонуванню державно-приватного партнерства в Україні, а саме:

- неузгодженість законодавства: часто в різних нормативних актах містяться суперечливі положення, що ускладнює їх застосування на практиці;

- відсутність чітких процедур: для потенційних учасників нерідко залишаються незрозумілими процедури укладення та реалізації договорів державно-приватного партнерства, що створює додаткові перешкоди;

- обмеженість законодавчої бази: чинне законодавство не завжди враховує специфіку окремих галузей, що ускладнює реалізацію проектів у певних сферах;

- нестача кваліфікованих кадрів, недостатня інституційна підтримка державно-приватного партнерства: відсутність спеціалістів, які володіють необхідними знаннями та досвідом, є серйозною перешкодою для успішної реалізації проектів державно-приватного партнерства;

- відсутність чітко визначених процедур: відсутність зрозумілих і прозорих процедур для всіх етапів реалізації державно-приватного партнерства ускладнює залучення приватних інвесторів [73, 132].

Окремі питання організації та функціонування механізму державно-приватного партнерства в Україні висвітлено в десятках нормативно-правових актів. Це ускладнює практичну взаємодію приватного сектору і органів державної влади, ускладнює не тільки процес реалізації проектів державно-приватного партнерства, а також процедуру налагодження конструктивних взаємовідносин між партнерами. Із метою усунення проблем і перешкод розвитку державно-приватного партнерства в Україні та створення найбільш сприятливих умов та можливостей реалізації проектів бізнесу та держави варто виділити наступні ключові напрямки удосконалення правового механізму регулювання державно-приватного партнерства:

- створення належного інституційного середовища, яке визначало б чіткі рамки та повноваження місцевих та центральних органів влади на всіх етапах процесу реалізації проектів державно-приватного партнерства;

- спрощення процедури підготовки та реалізації проєктів державно-приватного партнерства для побудови нових і відбудови зруйнованих об'єктів інфраструктури;

- спрощення загальної процедури підготовки проєктів державно-приватного партнерства на місцевому та державному рівнях;

- удосконалення норм національного законодавства щодо основних положень державно-приватного партнерства, зокрема приведення у відповідність норм Закону України «Про інвестиційну діяльність» та Закону України «Про державно-приватне партнерство», гармонізація норм Закону України «Про концесії» та Закону України «Про державно-приватне партнерство» [13, 61];

- забезпечення прозорості функціонування фінансового механізму державно-приватного партнерства шляхом законодавчого закріплення періодичного звітування партнерів про досягнуті результати, проведення аналізу виконання запланованих завдань, з'ясування причин їх відхилень, внесення корективів щодо його подальшого функціонування [70, 31];

- вдосконалення податкового законодавства, поліпшення законодавства, що стосується підприємницької, інвестиційної, та інноваційної діяльності, спрощення процедур отримання дозволів, публічних закупівель, земельних відносин, електронного урядування та інших сфер, пов'язаних з реалізацією проєктів державно-приватного партнерства [7, 124];

- затвердження розширеного переліку об'єктів комунальної і державної власності для можливої їх передачі під реалізацію державно-приватного партнерства;

- прийняття та закріплення на законодавчому рівні переліку кваліфікаційних вимог і компетенцій для фахівців, працюючих у сфері реалізації проєктів державно-приватного партнерства.

Успішний розвиток державно-приватного партнерства (ДПП) в Україні залежить від інституційної підтримки та належного нормативно-

правового забезпечення. Основні заходи створення сприятливих умов для розвитку державно-приватного партнерства представлені в табл. 3.2 [73, 132].

Таблиця 3.2

Заходи для покращення нормативно-правового забезпечення розвитку державно-приватного партнерства в Україні

№ з/п	Заходи	Сутність та характеристика
1	Гармонізація законодавства	Необхідно забезпечити узгодженість між різними нормативними актами, що регулюють ДПП
2	Розробка галузевих стандартів	Врахування специфіки окремих галузей дозволить створити більш ефективні механізми реалізації ДПП
3	Посилення інституційної підтримки	Створення спеціалізованих центрів з питань ДПП та підвищення кваліфікації кадрів сприятимуть підвищенню ефективності реалізації проєктів
4	Забезпечення прозорості процедур	Впровадження чітких та зрозумілих процедур на всіх етапах реалізації ДПП сприятиме залученню приватних інвесторів та підвищенню довіри до механізму ДПП

Джерело: [73, 132]

Удосконалення правового механізму регулювання державно-приватного партнерства повинно передбачати зосередження на головних напрямках системи розвитку державно-приватного партнерства в Україні: економіка, інновації, державне управління, регіональний розвиток. Запропоновані проєкти нормативно-правових актів та зміни до чинного законодавства (табл. 3.3) сприяють розширенню можливостей здійснення державно-приватного партнерства (ДПП) у інноваційній сфері, розвитку кластерного підходу в економіці та упорядкуванню ведення реєстру проєктів державно-приватного партнерства [36, 41].

Таблиця 3.3

Законодавче забезпечення правового механізму державного регулювання
розвитку державно-приватного партнерства

Нормативно-правове забезпечення	Змістове наповнення	Очікувані результати
Прийняття Закону України «Стратегія розвитку державно-приватного партнерства в Україні»	Визначення мети, основних завдань, принципів, суб'єктного складу реалізації стратегії та індикаторів упровадження стратегії	Довгостроковий розвиток системи ДПП на основі цілей, завдань та державної політики у зазначеній сфері, що включає збільшення кількості проєктів ДПП, залучення інвестиційних ресурсів, інфраструктурну розбудову
Прийняття Закону України «Національна стратегія розвитку кластерів»	Засади формування пріоритетних дій держави із забезпечення створення та функціонування промислових, інноваційних, туристичних, сільськогосподарських та інших кластерів	Забезпечення державної політики розвитку кластерних підходів в економіці, реалізація проєктів ДПП на основі кластерів
Прийняття Закону України «Стратегія розвитку високотехнологічних галузей»	Напрями та шляхи розвитку високотехнологічних галузей	Забезпечення розвитку високотехнологічних галузей із використанням сучасних механізмів (державна підтримка проєктів ДПП, кластерні підходи)
Прийняття Постанови Кабінету Міністрів України «Про порядок формування та ведення Державного реєстру проєктів ДПП»	Визначення процедури функціонування Державного реєстру проєктів ДПП, розпорядника реєстру та наповнення реєстру необхідними відомостями	Упорядкування єдиної системи обліку проєктів ДПП та наступний моніторинг реалізації проєктів ДПП

Джерело: [36, 41]

В умовах післявоєнного відновлення національної економіки і забезпечення конкурентоспроможного соціально-економічного розвитку держави особливого значення набуває упровадження державно-приватного партнерства як прогресивного механізму співробітництва між органами місцевого самоврядування, органами державної влади та приватним

сектором [30, 67]. Зважаючи на існуючі перешкоди розвитку державно-приватного партнерства, варто удосконалити його правовий механізм, що сприятиме значному покращенню реалізації поставлених завдань на основі посилення партнерства приватного сектору та держави. Ключові напрями удосконалення правового механізму державно-приватного співробітництва наведені на рис. 3.4 [35, 134].

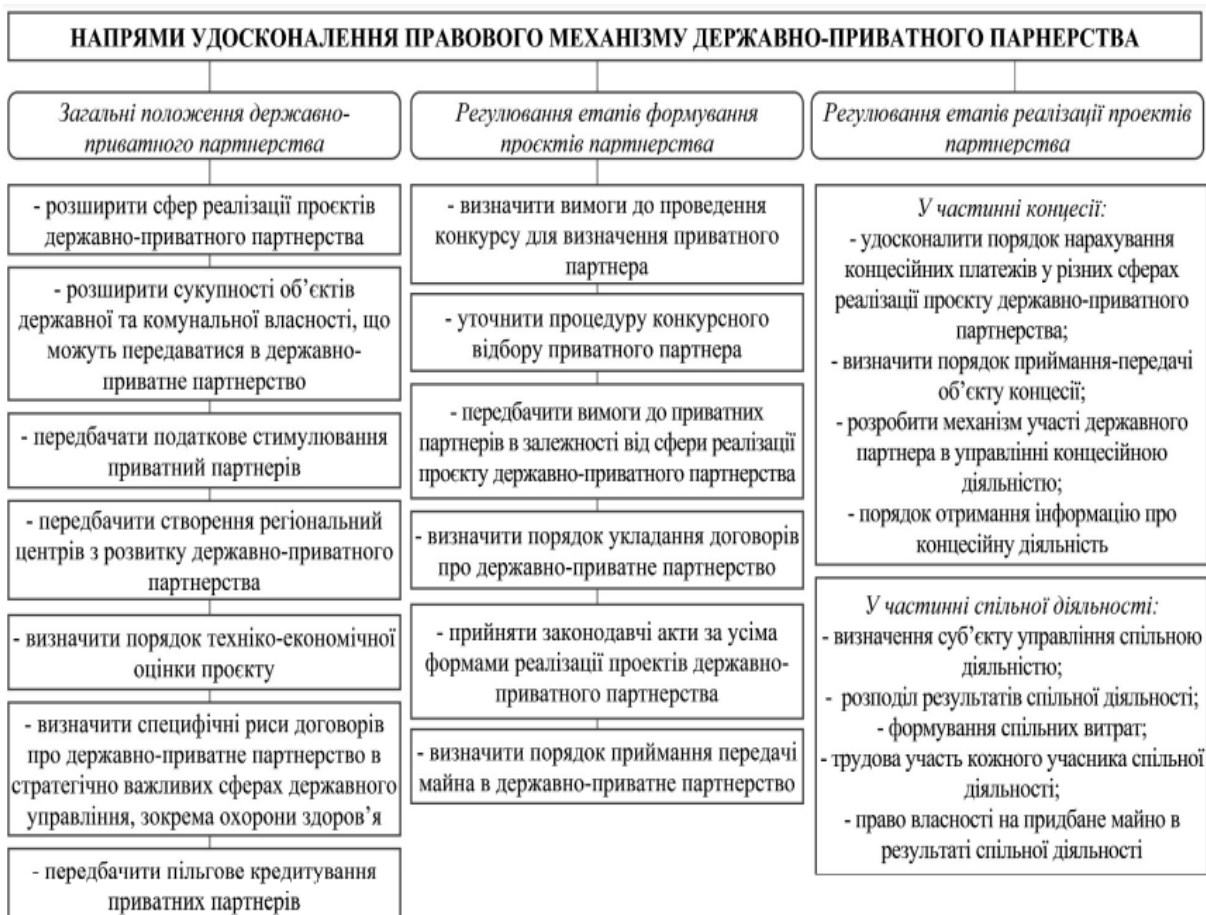


Рис. 3.4. Напрями удосконалення правового механізму державно-приватного партнерства

Джерело: [35, 134]

Таким чином, напрями удосконалення правового регулювання державно-приватного партнерства передбачають впровадження комплексного підходу щодо всебічного розвитку державно-приватної співпраці шляхом внесення важливих необхідних змін до чинного законодавства у сфері державно-приватного партнерства, що безперечно сприятиме ефективному функціонуванню системи державно-приватного

партнерства в цілому. Це дасть змогу на основі реалізації удосконаленого механізму співробітництва влади та бізнесу акумулювати зусилля державного та приватного секторів у розв'язанні соціальних проблем та зміцненні соціально-економічної стабільності.

3.3. Механізми фінансового стимулювання та підтримки державно-приватного партнерства

В умовах повоєнного відновлення соціально-економічного розвитку України особливо важливу роль відіграє державно-приватне партнерство, що стимулює залучення інвестицій у реальний сектор економіки та сприяє розвитку інноваційних галузей промисловості, ринків товарів та послуг, капіталу [3, 5]. Державно-приватне партнерство слугує ефективним інструментом залучення фінансових ресурсів для відновлення національної економіки [4, 365].

Зважаючи на встановлення масштабних завдань стосовно відбудови країни постає актуальним необхідність удосконалення фінансового механізму державно-приватного партнерства. Основним призначенням фінансового механізму державно-приватного партнерства постає розвиток фінансових відносин приватних партнерів та органів державної влади, залучення фінансових ресурсів приватного сектору в галузі і сфери, які перебувають у власності держави і місцевих органів влади, а також використання приватної підприємницької ініціативи для підвищення ефективності витрачання бюджетних коштів [71, 120].

Сучасна економічна дійсність, викликана складною соціально-економічною ситуацією, фінансово-економічною кризою, умовами воєнного стану значно вплинула на розвиток механізму державно-приватного партнерства: зменшення інвестицій для реалізації проєктів державно-приватного партнерства, сповільнення темпів розвитку національної економіки, обмеженість наявних фінансових ресурсів як на

рівні суб'єктів господарювання, так і на державному рівні, фінансово-економічна нестабільність, розбалансування бюджетної сфери, зниження її фінансової стійкості (державного та місцевих бюджетів), що призводить до значного ускладнення фінансування інвестиційних програм/проектів, визначених стратегічними орієнтирами територіальних громад та держави[31].

Особливості фінансового механізму державно-приватного партнерства в Україні та в зарубіжних країнах наведено в табл. 3.4. Проекти державно-приватного партнерства є непривабливими для інвесторів через довгостроковий період їх реалізації, проблему залучення доступних довгострокових кредитів, відсутність механізму державних гарантій щодо відшкодування недоотриманого прибутку і покриття непередбачуваних витрат [18, 98].

Таблиця 3.4

Порівняння особливостей функціонування фінансового механізму ДПП в Україні та в зарубіжних країнах

Україна	Зарубіжні країни
Незначні обсяги фінансування та кількість проектів	Доволі значні обсяги фінансування проектів
Незначна бюджетна підтримка	Суттєва підтримка із бюджетів усіх рівнів
Лише вітчизняні фінансові ресурси	Допомога від бюджету ЄС
Періодична підтримка	Зацікавленість та підтримка органів влади всіх рівнів
Окремі проекти з незначним обсягом фінансування	Масштабність проектів

Джерело: [14, 141]

Фінансовий механізм державно-приватного партнерства забезпечує реалізацію його фінансової політики і формує умови для досягнення пріоритетних цілей та завдань. Фінансовий механізм державно-приватного партнерства має поєднувати найкращий досвід державного та приватного фінансового менеджменту, що певним чином відображається в усіх його складових (рис. 3.5). Запровадження конкурсних та ринкових засад у процесі використання фінансових ресурсів держави через механізм

державно-приватного партнерства має бути забезпечено за допомогою таких принципів його функціонування, як принципи спільної відповідальності, прозорості, комплексності фінансування, взаємовигідності, конкурентності учасників, розподілу ризиків та витрат, державної підтримки, цільового характеру, ефективності та строковості функціонування [37, 92].

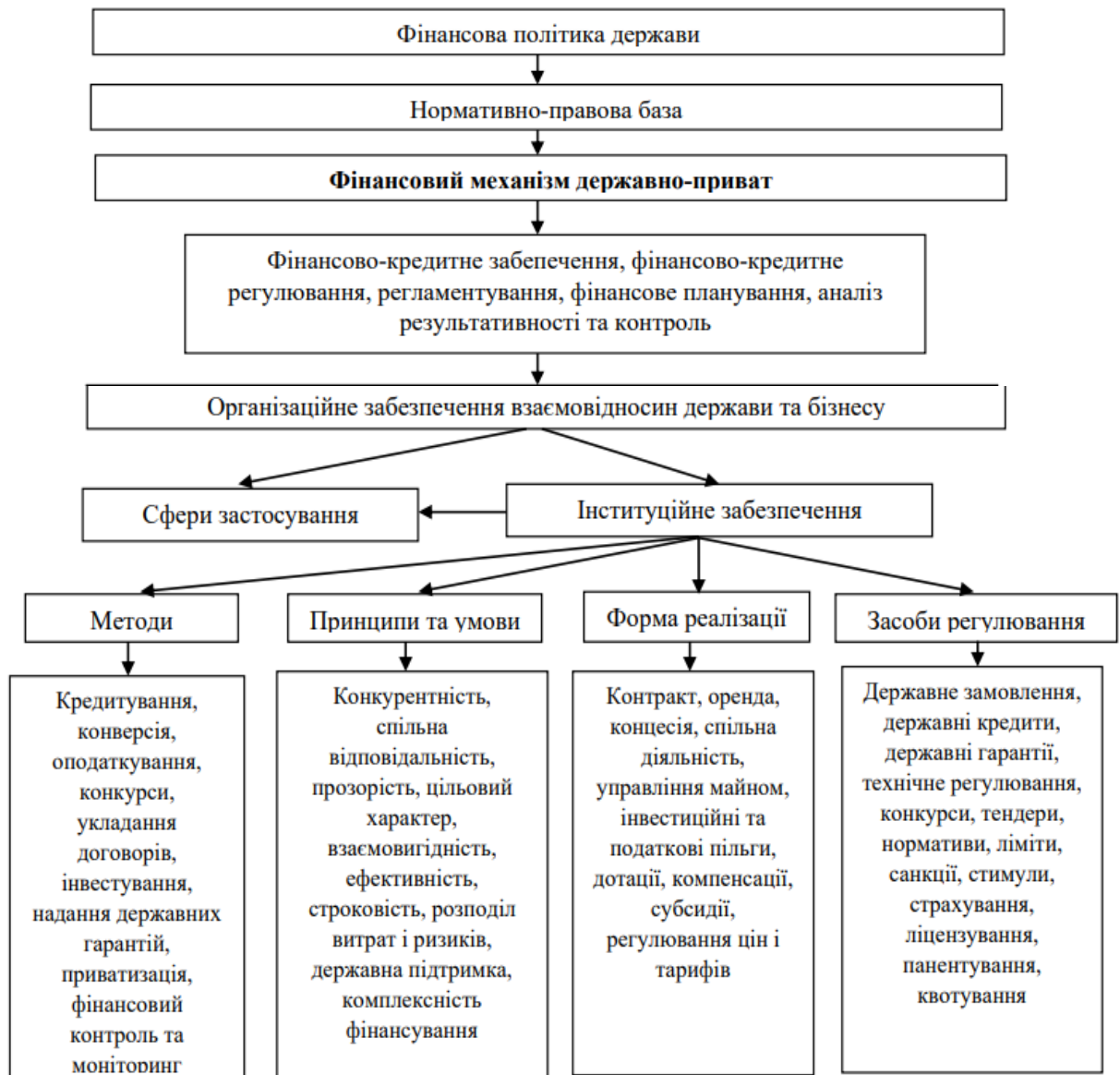


Рис. 3.5. Фінансовий механізм державно-приватного партнерства в Україні

Джерело: [37, 92]

У сучасних умовах особливого значення набуває необхідність адаптування діючого фінансового механізму до умов післявоєнного відновлення, посилення ролі державно-приватного партнерства як одного з важливих інструментів соціально-економічного розвитку. Для вдосконалення фінансового механізму державно-приватного партнерства можна визначити наступні напрямки:

- впровадження програмного фінансування як новітньої форми фінансового механізму державно-приватного партнерства із метою заохочення бізнесу до реалізації довгострокових інфраструктурних проєктів;

- формування механізму податкового стимулювання залучення бізнесу до реалізації партнерських інфраструктурних проєктів з органами державної чи місцевої влади (податкові канікули, податкові пільги тощо);

- запровадження фінансового контролю впродовж всього процесу реалізації проєктів державно-приватного партнерства;

- розробка інструментарію страхового механізму для нівелювання фінансових ризиків партнерів у процесі реалізації проєктів державно-приватного партнерства [72, 329].

В основу побудови новітнього фінансового механізму розвитку державно-приватного партнерства повинні бути покладені наступні критерії:

- сприяння збільшенню загального обсягу фінансових ресурсів спрямованих на реалізацію проєктів державно-приватного партнерства; □

- спрямування фінансових ресурсів залучених в рамках державно-приватного співробітництва у першу чергу на відновлення та забезпечення належного функціонування об'єктів критичної інфраструктури; □

- збереження за державою права власності на об'єкти, задіяні у державно-приватних відносинах, а також функції контролю за цільовим спрямуванням фінансових ресурсів та дотриманням управляючою компанією цільового призначення функціонування таких об'єктів; □

- сприяння максимальному залученню передових інноваційних технічних, фінансових та інформаційних технологій і рішень у процесі розвитку державно-приватних відносин; □

- забезпечення максимального врахування інтересів усіх сторін державно-приватного партнерства; □

- розроблення системи ефективних заходів для уникнення та мінімізації наслідків можливих ризиків розвитку державно-приватного партнерства [4, 368].

З метою належного функціонування фінансового механізму розвитку державно-приватного партнерства в країні необхідно на законодавчому рівні забезпечити гарантування його учасникам чіткого дотримання умов наявних та майбутніх угод такого співробітництва, встановлення додаткових державних гарантій щодо проєктів, спрямованих на відновлення критичної інфраструктури. Органи влади повинні забезпечити надання повної підтримки на всіх етапах реалізації проєктів, формування системи заходів спрямованих на дотримання всіма учасниками умов наявної угоди державно-приватного партнерства [26, 170].

У період післявоєнної відбудови України основним інструментарієм фінансового механізму державно-приватного партнерства мають бути зарубіжні та вітчизняні приватні інвестиції, залучені інвестиції, гранти та пільгові кредити міжнародного співтовариства [18, 102].

Отже, розвиток фінансових відносин і вдосконалення фінансового механізму державно-приватного партнерства в Україні, зокрема розширення джерел фінансування, оптимізація механізмів реалізації проєктів слугують основними чинниками активізації цієї форми співробітництва бізнесу та держави, досягнення успішних результатів у реалізації проєктів держави і бізнесу, забезпечення післявоєнного відновлення держави та прискорення її соціально-економічного розвитку.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

У ході дослідження було досягнуто мету та вирішено основні завдання дослідження. Зокрема, було зроблено наступні висновки:

1. Співробітництво державних та приватних партнерів є широко розповсюдженим у світі явищем, для позначення якого вживаються різні терміни, зокрема «державно-приватне партнерство» (далі - ДПП) і «публічно-приватне партнерство». Наведено особливості їх використання у світовій та вітчизняній практиці. Зокрема, встановлено, що в українській правовій сфері переважно застосується термін «ДПП». Визначено, що у науковій літературі існують різноманітні визначення терміну «ДПП», що свідчить про відсутність єдиного підходу науковців до трактування сутності досліджуваного поняття.

2. ДПП постає ефективним механізмом взаємодії бізнесу та держави. З'ясовано, що функціонування ДПП ґрунтується на принципах законності, прозорості, підзвітності, гнучкості, зрозумілості та передбачуваності. Виділено його головні ознаки: довготривалість відносин, розподіл ризиків та обов'язків у процесі здійснення ДПП, забезпечення вищих техніко-економічних показників ефективності діяльності. Визначено, що до основних форм ДПП відносяться концесія, управління майном, спільні підприємства, контракти, оренда та угода про розподіл продукції. У контексті економічних відносин вони відображають різний ступінь власності й управління об'єктом державно-приватної угоди.

3. В Україні сформована ґрунтовна законодавча база регулювання розвитку ДПП. Варто відзначити, що Закон України «Про державно-приватне партнерство» визначає основні організаційно-правові засади взаємодії державних та приватних партнерів. Окремі питання розвитку ДПП регулюються законами, постановами, розпорядженнями Кабінету Міністрів України та іншими нормативно-правовими актами.

4. Нині спостерігається практика успішного застосування ДПП в багатьох країнах світу. З'ясовано, що використання ДПП у різних країнах світу засновано на законодавчих та інституціональних особливостях, пріоритетних сферах реалізації ДПП. Більшість країн застосовують механізм ДПП з метою реалізації масштабних міжнародних або національних суспільно-важливих проєктів. Застосування успішних міжнародних практик в Україні дозволить підвищити ефективність функціонування системи ДПП, що сприятиме економічному розвитку та післявоєнному відновленню країни.

5. В Україні протягом кількох десятиліть спостерігається розвиток ДПП, який можна умовно поділити на декілька етапів: 1) етап 1 – період з 1991 до 2012 року, що характеризується фрагментарним застосуванням та здійсненням ДПП; 2) етап 2 – період з 2012 до 2017 року, що характеризується прийняттям спеціального законодавства з питань ДПП та інтенсифікацією реалізації проєктів ДПП; 3) етап 3 – період з 2017 року по теперішній час, що характеризується реформуванням концесійного законодавства, спрощенням процедур та покращення інвестиційної привабливості проєктів ДПП. Наведені статистичні дані свідчать про поступове зростання кількості проєктів ДПП в Україні. Наведені приклади успішної реалізації проєктів ДПП в Україні свідчать про наявність значного потенціалу ДПП для вирішення соціально-економічних та інфраструктурних викликів.

6. ДПП слугує ефективною формою взаємодії влади та бізнесу на місцевому рівні. Однак, повномасштабна війна з 2022 р. в Україні суттєво вплинула на динаміку проєктів ДПП. Згідно з наведеними статистичними даними за 2023-2025 роки встановлено, що сучасні події призводять до значного зменшення кількості нових проєктів ДПП в Україні. Втім, за останнє десятиліття в територіальній громаді м. Дніпра наявний значний досвід ведення взаємовигідної співпраці влади та бізнесу для реалізації спільних проєктів. У період післявоєнної розбудови у територіальній

громаді м. Дніпра пріоритетними напрямками розвитку ДПП можуть бути відбудова соціальної інфраструктури, альтернативна енергетика, кіберзахист та інформаційні технології.

7. ДПП відіграє провідну роль у соціально-економічному розвитку України. Визначено основні перспективні напрямки розвитку ДПП: удосконалення нормативно-правової бази, формування стратегічних партнерств, модернізація інфраструктури, зелена та цифрова трансформація, розвиток людського капіталу. ДПП слугує дієвим інструментом, що дозволить пришвидшити повоєнне відновлення України та сприятиме її соціально-економічному розвитку, залученню зовнішніх інвестицій, інфраструктурному та технологічному розвитку.

8. Нині існують суттєві перешкоди для ефективного функціонування ДПП в Україні, а саме: неузгодженість законодавства, відсутність чітких процедур, недостатня інституційна підтримка ДПП тощо. Тому для усунення зазначених проблем і перешкод розвитку ДПП варто виділити наступні ключові напрямки удосконалення правового механізму регулювання ДПП: створення належного інституційного середовища, яке визначало б чіткі рамки та повноваження місцевих та центральних органів влади на всіх етапах процесу реалізації проєктів ДПП, спрощення процедури підготовки та реалізації проєктів ДПП, удосконалення норм національного законодавства щодо основних положень ДПП.

9. В умовах повоєнного відновлення соціально-економічного розвитку України особливо важливу роль відіграє ДПП. Тому, зважаючи на встановлення масштабних завдань стосовно відбудови країни, постає актуальним необхідність удосконалення механізму фінансового стимулювання та підтримки ДПП. Для цього перспективними можна визначати наступні ключові напрямки: впровадження програмного фінансування (із метою заохочення бізнесу до реалізації довгострокових інфраструктурних проєктів), формування механізму податкового стимулювання залучення бізнесу до реалізації проєктів з органами влади,

розробка інструментарію страхового механізму для нівелювання фінансових ризиків партнерів у процесі реалізації проєктів ДПП. Це дасть змогу досягти успішних результатів у реалізації проєктів держави і бізнесу в умовах післявоєнної відбудови країни.

Таким чином, проведене дослідження дозволило не тільки вивчити теоретичні основи ДПП, виявити сучасні тенденції розвитку ДПП на основі аналізу світового та вітчизняного досвіду, а також визначити перспективні напрями розвитку ДПП та розробити рекомендації щодо удосконалення правового механізму, механізмів фінансового стимулювання та підтримки ДПП в Україні. Результати даної роботи можуть бути застосовані при підготовці проєктів ДПП, стратегій розвитку територіальних громад, розробленні державної стратегії розвитку ДПП.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Антонюк К. Г., Мазаракі А. А. Характеристика публічно-приватного партнерства як ефективної форми інвестиційного забезпечення сфери туризму в Україні. *Бізнес Інформ*. 2021. № 10. С. 50-56. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2021-10-50-56>
2. Апаров А. М., Яценко А. В. Державно-приватне партнерство як особлива правова форма співпраці держави з приватним бізнесом. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2015. № 4. С. 27-35. URL: [http://zt.knute.edu.ua/files/2015/4\(81\)/Aparow.pdf](http://zt.knute.edu.ua/files/2015/4(81)/Aparow.pdf) (дата звернення: 07.05.2025).
3. Арсенович Л. А. Впровадження механізму реалізації державно-приватного партнерства у сфері захисту критичної інфраструктури. *Таврійський науковий вісник. Серія: Публічне управління та адміністрування*. 2024. № 3. С. 3-16. DOI: <https://doi.org/10.32782/tnv-pub.2024.3.1>
4. Бессараб Р. Ф., Євтушенко Ю. В., Ломонос Р. І. Фінансові аспекти розвитку державно-приватного партнерства в Україні. *Бізнес Інформ*. 2024. № 10. С. 364-370. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2024-10-364-370>
5. Біла І. С., Іллічова Є. І. Світовий досвід державно-приватного партнерства. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2018. № 21. С. 126-129. URL: <http://global-national.in.ua/archive/21-2018/25.pdf> (дата звернення: 15.05.2025).
6. Бондаренко Д. Державно-приватне партнерство в сфері інформаційних технологій як інструмент реалізації політики зайнятості молоді (на прикладі Харківської області). *Věda a perspektivy*. 2021. № 2. С. 156-169. DOI: [https://doi.org/10.52058/2695-1592-2021-2\(2\)-156-169](https://doi.org/10.52058/2695-1592-2021-2(2)-156-169)
7. Брулевич В. В., Ковач Д. Л. Роль адміністративного права у регулюванні державно-приватного партнерства: пошук оптимального

балансу. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2023. № 1. С. 119-124. DOI: <https://doi.org/10.32782/39221440>

8. Васильченко А. О. Міжнародний досвід застосування інструментів державно-приватного партнерства. *Фінансовий простір*. 2022. № 1. С. 18-31. DOI: [https://doi.org/10.18371/fp.1\(45\).2022.183132](https://doi.org/10.18371/fp.1(45).2022.183132)

9. Вершигора Ю. З., Матвіїшин Є. Г. Перспективи використання державно-приватного партнерства для відбудови України у повоєнний період. *Демократичне врядування*. 2022. Вип. 2. С. 29-43. DOI: <https://doi.org/10.23939/dg2022.02.029>

10. Виноградова Н. В. Механізм державної підтримки проектів державно-приватного партнерства у регіонах. *Публічне урядування*. 2022. № 2 (30). С. 16-22. DOI: [https://doi.org/10.32689/2617-2224-2022-2\(30\)-2](https://doi.org/10.32689/2617-2224-2022-2(30)-2)

11. Воротін В. Є., Проданик В. М. Від регуляторної політики до державно-приватного партнерства в публічному секторі України. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України*. 2019. № 1. С. 95-102. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzizvru_2019_1_12 (дата звернення: 05.05.2025).

12. Вяткіна О. А., Лола В. В. Державно-приватне партнерство як інструмент взаємодії влади та бізнесу в процесі повоєнної відбудови України. *Тиждень студентської науки - 2025: матеріали вісімдесятої студентської науково-технічної конференції*, м. Дніпро, 21-25 квітня 2025 р. Д.: НТУ «ДП», 2025. С. 844-846. URL: <https://science.nmu.org.ua/ua/conferences/week-of-studsci/zvit-2025.pdf> (дата звернення: 10.06.2025).

13. Гаран О. В. Трансформація правового механізму державного регулювання державно-приватного партнерства в контексті будівництва та експлуатації транспортних шляхів. *Наука і техніка сьогодні*. 2024. № 1 (29). С. 54-67. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6025-2024-1\(29\)-54-67](https://doi.org/10.52058/2786-6025-2024-1(29)-54-67)

14. Гордієнко Л. А. Фінансовий механізм державно-приватного партнерства в умовах післявоєнного відновлення України. *Review of*

transport economics and management. 2022. Вип. 7 (23). С. 135-144. DOI: <https://doi.org/10.15802/rtem2022/257892>

15. Горожанкіна М. Є. Державно-приватне партнерство: сучасна модель інтеграції інтересів. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2011. Вип. 21.19.С.176-182. URL: https://nv.nltu.edu.ua/Archive/2011/21_19/176_Gor.pdf (дата звернення: 05.05.2025).

16. Government 5.0 як основа ефективності державно-приватних партнерств у період повоєнного відновлення України: монографія / за ред. А. О. Касич, І. О. Тарасенко. Київ: КНУТД, 2024. 252 с. DOI: <https://doi.org/10.30857/978.617.5021.81.1>

17. Губанова Т. Державно-приватне партнерство у сфері освіти і науки в Україні: нормативно-правова характеристика. *Підприємництво, господарство і право. Теорія держави і права*. 2019. № 6. С. 220-224. DOI: <https://doi.org/10.32849/2663-5313/2019.6.40>

18. Дем'янишин В. Г., Шулюк Б. С. Домінанти вибору інструментарію фінансового механізму державно-приватного партнерства в умовах післявоєнної відбудови України. *Academy review*. 2025. № 1. С. 95-106. DOI: <https://doi.org/10.32342/3041-2137-2025-1-62-7>

19. Дергач А. В. Державно-приватне партнерство як інструмент залучення інвестицій для відновлення та розвитку об'єктів інфраструктури територіальних громад. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2024. № 4. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2156.2024.4.13>

20. Дзюрах Ю. М., Самборак М. С. Розвиток продовольчої безпеки з використанням механізмів державно-приватного партнерства у відбудові економіки України. *Актуальні питання у сучасній науці*. 2024. № 3. С. 258-272. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6300-2024-3\(21\)-258-272](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2024-3(21)-258-272)

21. Дишкантюк О. В. Стратегічні підходи до розвитку державно-приватного партнерства в індустрії гостинності. *Управління змінами та інновації*. 2024. № 12. С. 108-116. DOI: <https://doi.org/10.32782/СМІ/2024-12-17>

22. Дробот І. О., Ясінський В. Б. Організаційне забезпечення розвитку державно-приватного партнерства. *Демократичне врядування*. 2023. № 2 (32). С. 114-125. DOI: <https://doi.org/10.23939/dg2023.02.114>

23. Дубок І. П. Нормативно-правове забезпечення державно-приватного партнерства в сфері культури України. *Ефективність державного управління*. 2016. Вип. 1/2 (46/47). С. 257-265. DOI: <https://doi.org/10.33990/2070-4011.46/47.2016.176158>

24. Єршоміна О. В. Сутність поняття «державно-приватне партнерство» у сфері культури. *Актуальні проблеми державного управління*. 2021. № 1. С. 43-50. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apdy_2021_1_7 (дата звернення: 05.05.2025).

25. Жовнірчик Я. Ф., Скрипнюк О. В. Перспективи реалізації публічно-приватного партнерства в умовах війни та у період післявоєнної розбудови: державно-управлінський аспект. *Публічне управління та митне адміністрування*. 2023. № 1 (36). С. 79-88. DOI: <https://doi.org/10.32782/2310-9653-2023-1.12>

26. Забаштанський М., Євтушенко Ю. Фінансовий механізм розвитку державно-приватного партнерства в Україні. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2023. № 2 (34). С. 165-173. DOI: [https://doi.org/10.25140/2411-5215-2023-2\(34\)-165-173](https://doi.org/10.25140/2411-5215-2023-2(34)-165-173)

27. Забаштанський М. М., Сидор І. П. Державно-приватне партнерство у забезпеченні сталого соціально-економічного розвитку територіальних громад. *Інвестиції: практика та досвід*. 2023. № 6. С. 18-23. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2023.6.18>

28. Зубко Г. Ю. Публічно-приватне партнерство у сфері безпеки стратегічної інфраструктури України. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. № 2. С. 13-17. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2020-2-2/3>

29. Івашова Л. М. Теоретичні засади розвитку державно-приватного партнерства у світі та в Україні. *Вісник Академії митної служби України*.

Серія: Державне управління. 2015. № 1. С. 7-15. URL: <http://biblio.umsf.dp.ua/jspui/bitstream/123456789/318/1/3.pdf> (дата звернення: 15.05.2025).

30. Карпа М., Левченко А. Сучасний стан та основні проблеми розвитку державно-приватного партнерства в Україні: нормативно-інституційні аспекти. *Публічне управління: концепції, парадигма, розвиток, удосконалення.* 2024. № 7. С. 66-73. DOI: <https://doi.org/10.31470/2786-6246-2024-7-66-73>

31. Качула С. В., Лисяк Л. В. Фінансовий механізм публічно-приватного партнерства у реалізації стратегічних цілей розвитку територій України. *Економіка та суспільство.* 2023. Вип. 53. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-53-72>

32. Квітка С. А. Державне управління формуванням партнерських відносин між владою та бізнесом в умовах соціальних перетворень : монографія. Дніпро : «Грані», 2017. 268 с. URL: <https://grani-print.dp.ua/index.php/home/article/view/34/25> (дата звернення: 05.05.2025).

33. Ковальова О. В., Оленцевич Н. В. Державно-приватне партнерство у розвинених країнах світу: досвід для України. *Економічний аналіз.* 2014. №1. С. 134-143. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecan_2014_15\(1\)_16](http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecan_2014_15(1)_16) (дата звернення: 15.05.2025).

34. Комплексний меморандум із компанією ДТЕК. Дніпровська міська рада: веб-сайт. URL: <https://dniprorada.gov.ua/uk/articles/item/24585/finansovi-zobovyazannya-ta-ekologichne-pereosnaschennya-boris-filatov-pidpisav-kompleksnij-memorandum-iz-kompanieyu-dtek-> (дата звернення: 20.05.2025).

35. Криничко Л. Р., Криничко Ф. Р., Петрик С. М. Удосконалення правового механізму реалізації державно-приватного партнерства як інвестиційного проєкту в сфері охорони здоров'я. *Інвестиції: практика та досвід.* 2020. № 23. С. 131-137. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2020.23.131>

36. Круглов В. В. Удосконалення правового механізму державного регулювання розвитку державно-приватного партнерства. *Наукові інновації та передові технології*. 2021. № 2 (2). С. 34-45. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2021-2\(2\)-34-45](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2021-2(2)-34-45)

37. Крупка М. І., Рушишин М. О. Фінансовий механізм державно-приватного партнерства в забезпеченні інноваційного розвитку підприємств України. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка»*. 2022. № 26 (54). С. 85-94. DOI: [https://doi.org/10.25264/2311-5149-2022-26\(54\)-85-94](https://doi.org/10.25264/2311-5149-2022-26(54)-85-94)

38. Куркова К. М. Публічно-приватне партнерство у сфері науково-технологічного розвитку. *Нове українське право*. 2021. Вип. 6. С. 95-100. DOI: <https://doi.org/10.51989/NUL.2021.6.13>

39. Литвиновська П. С., Покатаєв П. С. Перспективи впровадження зарубіжного досвіду регулювання державно-приватного партнерства в Україні. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Державне управління*. 2020. № 5. С. 82-87. DOI: <https://doi.org/10.32838/TNU-2663-6468/2020.5/14>

40. Максимова І. І. Стратегічні напрями публічно-приватного партнерства задля сталого розвитку: роль міжнародного бізнесу та громад. *Наукові інновації та передові технології*. 2025. № 4 (44). С. 877-890. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-4\(44\)-877-890](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-4(44)-877-890)

41. Малін О. Л. Аналіз розвитку державно-приватного партнерства в Україні та світі: якісні зміни та головні тренди 2020 року: аналітичний звіт. Одеса, 2020. 31 с. URL: https://economics.net.ua/files/analytics/2020_MOL.pdf (дата звернення: 14.05.2025).

42. Мельник А. Ф., Підгаєць С. В. Державно-приватне партнерство в системі інститутів національної економіки: механізми розвитку: монографія. Тернопіль: ТНЕУ, 2017. 279 с. URL: <https://dspace.wunu.edu.ua/handle/316497/31703> (дата звернення: 14.05.2025).

43. Мех Ю. В. Юридичний погляд на концепції оптимальних моделей державно-приватного партнерства в секторі безпеки України. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету. Серія «Право»*. 2023. Вип. 80. С. 507-512. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2023.80.1.77>

44. Мінчев С. І., Чумакова Г. В. Аналіз практик застосування державно-приватного партнерства в країнах ЄС та Україні. *Наукові інновації та передові технології*. 2024. № 11 (39). С. 219-233. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-11\(39\)-219-233](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-11(39)-219-233)

45. Міськрада Дніпра та відповідальний бізнес підписали меморандум про співпрацю у межах флагманського проєкту «Рух без бар'єрів». *Новини Дніпра: веб-сайт*. URL: <https://nashemisto.dp.ua/2025/05/21/miskrada-dnipra-ta-vidpovidalnyi-biznes-pidpysaly-memorandum-pro-spivpratsiu-u-mezhakh-flahmanskoho-proiektu-ruk-h-bez-bar-ieriv/> (дата звернення: 20.05.2025).

46. Мостовий М. В. Взаємодія влади та бізнесу в умовах сучасних викликів та загроз. *«Наукова весна» 2024: Матеріали XIV Міжнародної науково-технічної конференції аспірантів та молодих вчених, м. Дніпро, 27-29 березня 2024 р.* Дніпро: НТУ «ДП», 2024. С. 309-310. URL: <https://ir.nmu.org.ua/server/api/core/bitstreams/80404eb4-aab6-42ed-a7ca-31fd4675163a/content> (дата звернення: 20.05.2025).

47. Набока К. О. Проблеми і перспективи державно-приватного партнерства як форми взаємодії влади і бізнесу в Україні. *Публічне управління і адміністрування в Україні*. 2023. № 34. С. 151-157. DOI: <https://doi.org/10.32782/pma2663-5240-2023.34.30>

48. Носков О. М. Публічно-приватне партнерство органів місцевого самоврядування та малого і середнього бізнесу: інноваційні підходи в українських громадах. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: право, публічне управління та адміністрування*. 2024. № 14. DOI: <https://doi.org/10.54929/2786-5746-2024-14-02-05>

49. Обушна Н. І. Управління проектами в публічній сфері: теоретико-практичний аспект. *Наукові перспективи*. 2023. № 1 (31). С. 137-148. DOI: [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2023-1\(31\)-137-148](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2023-1(31)-137-148)

50. Перспективи розвитку державно-приватного партнерства в галузі житлово-комунального господарства : колективна монографія / Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2018. 139 с. URL: <https://eprints.kname.edu.ua/50088/1/2017%2019МН%20МОНОГРАФІЯ%20ПЕРСПЕКТИВИ.pdf> (дата звернення: 07.05.2025).

51. Петруха Н. М. Публічно-приватне партнерство в Україні: перспективи розвитку та вплив на відновлення інфраструктури. *Публічне управління і політика*. 2024. № 2. С. 29-39. DOI: <https://doi.org/10.70651/3041-2498/2024.2.04>

52. Попело О. В. Світовий досвід розвитку державно-приватного партнерства як фактора побудови та ефективного функціонування інноваційної моделі економіки. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2016. № 1. С. 63-73. URL: <http://ppeu.stu.cn.ua/article/view/75569/71112> (дата звернення: 15.05.2025).

53. Приклад об'єднання зусиль міста та бізнесу для розвитку технічної освіти. Дніпровська міська рада: веб-сайт. URL: <https://dniprorada.gov.ua/uk/articles/item/72671/> (дата звернення: 20.05.2025).

54. Про внесення змін до деяких законів України щодо усунення регуляторних бар'єрів для розвитку державно-приватного партнерства та стимулювання інвестицій в Україні : Закон України від 01 лют. 2020 р. № 817-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/817-19#Text> (дата звернення: 28.04.2025).

55. Про державно-приватне партнерство : Закон України від 01 липня 2010 р. № 2404-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2404-17#Text> (дата звернення: 28.04.2025).

56. Проектний менеджмент у публічному управлінні : підручник / за наук. ред. Ю. П. Шарова. К.: НАДУ, 2017. 344 с. URL: https://palsg.nmu.org.ua/ua/literature/2017_ProjectManagPubl_pidruchn.pdf (дата звернення: 07.05.2025).

57. Про затвердження Методики аналізу ефективності здійснення державно-приватного партнерства : наказ Міністерства економіки України від 14 грудня 2021 р. № 1067. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0109-22#Text> (дата звернення: 28.04.2025).

58. Про затвердження Порядку прийняття рішення про надання державної підтримки здійснення державно-приватного партнерства : Постанова Кабінету Міністрів України від 08 лют. 2023 р. № 117. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/117-2023-п#Text> (дата звернення: 28.04.2025).

59. Про концесію : Закон України від 31 березня 2023 р. № 155-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/155-20#Text> (дата звернення: 28.04.2025).

60. Публічне управління : термінол. слов. / за заг. ред.: В. С. Куйбіди, М. М. Білинської, О. М. Петрос. Київ : НАДУ, 2018. 224 с. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/44779/1/Словник.pdf> (дата звернення: 07.05.2025).

61. Реалізація проекту з енергоефективної реновації. Дніпровська міська рада: веб-сайт. URL: <https://dniprorada.gov.ua/uk/articles/item/9370/donovogo-navchalnogo-roku-bude-zaversheno-termorenovaciju-shkoli-53> (дата звернення: 20.05.2025).

62. Реалізація унікального проекту «Майстерня верстатників». Новини Дніпра: веб-сайт. URL: <https://nashemisto.dp.ua/2024/07/22/u-dnipri-zavdiaky-spivpratsi-miskoi-vlady-ta-biznesu-realizuietsia-unikalnyi-proiekt-maisternia-verstatnykiv/> (дата звернення: 20.05.2025).

63. Репета Ю. В. Походження та розвиток договірних форм здійснення державно-приватного партнерства. *Актуальні проблеми держави і права*. 2022. № 94. С. 87-98. DOI: <https://doi.org/10.32782/apdp.v94.2022.11>

64. Сімак С. В. Інституційний розвиток публічно-приватного партнерства: досвід країн світу. *Публічне управління та митне адміністрування*. 2015. № 2. С. 103-112. URL: <http://biblio.umsf.dp.ua/jspui/bitstream/123456789/1371/1/17.pdf> (дата звернення: 14.05.2025).

65. Стан здійснення ДПП в Україні. Міністерство економіки України: веб-сайт. URL: <https://me.gov.ua/Documents/Detail/9fc90c5e-2f7b-44b2-8bf1-1ffb7ee1be26?lang=uk-UA&title=StanZdiisnenniaDppVUkraini> (дата звернення: 10.05.2025).

66. Сугак Т. М. Розвиток державно-приватного партнерства у сфері водопостачання в Україні: переваги та недоліки. *Вісник Дніпропетровського університету. Серія «Економіка»*. 2016. № 10 (1). С. 33-40. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/vdumov_2016_24_10\(1\)_6](http://nbuv.gov.ua/UJRN/vdumov_2016_24_10(1)_6) (дата звернення: 07.05.2025).

67. Ульяновченко Н. М. Сучасні форми державно-приватного партнерства як суспільного феномену. *Наукові перспективи*. 2023. № 11 (41). С. 403-418. DOI: [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2023-11\(41\)-403-418](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2023-11(41)-403-418)

68. Федулова Л. І., Яненкова І. Г. Організаційний ресурс державно-приватного партнерства в умовах подолання наслідків кризи. *Наукові праці*. 2009. № 96. С. 57-60. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npchdues_2009_109_96_13 (дата звернення: 07.05.2025).

69. Чернецька Т. Ю. Залучення інвестицій на засадах державно-приватного партнерства в умовах повоєнної розбудови національного

господарства: передумови та інструментарій. *Економічний простір*. 2024. № 190. С. 294-299. DOI: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/190-53>

70. Шулюк Б. С. Законодавчі колізії розвитку фінансового механізму державно-приватного партнерства в Україні. *Інноваційна економіка*. 2020. № 4. С. 28-32. DOI: <https://doi.org/10.37332/2309-1533.2020.7-8.4>

71. Шулюк Б. С. Принципи формування та функціонування фінансового механізму державно-приватного партнерства. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка»*. 2019. № 14 (42). С. 119-123. DOI: [https://doi.org/10.25264/2311-5149-2019-14\(42\)-119-123](https://doi.org/10.25264/2311-5149-2019-14(42)-119-123)

72. Шулюк Б. С. Розвиток фінансового механізму державно-приватного партнерства в Україні: монографія. Тернопіль: ЗУНУ, 2023. 434 с. URL: <https://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/48107/1/Shuluk.pdf> (дата звернення: 25.05.2025).

73. Ясінський В. Б. Нормативно-правове забезпечення організації та функціонування державно-приватного партнерства в Україні. *Публічне управління і адміністрування в Україні*. 2024. № 44. С. 129-134. DOI: <https://doi.org/10.32782/pma2663-5240-2024.44.22>